

Sree

VIJAYENDRA

VIJAYAMU.

(A Telugu Poem in 4 Cantos.)

BY

A. Somanatha Rao.

S. R. P. WORKS, COCANADA.

శ్రీ పితాపురము రాజాగారగు
శ్రీ రాజా రావు వేంకటకుమార మహీపతి సూర్యారావు
బహద్దరుగారు.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

ఆదిపూడి సోమనాథరాయ.

ప్రణీతము.

మొదటికూర్పు 500.

కాకినాడ :

సుజనరంజనీమద్రాక్షరశాల.

1911.

Copy Right Registered.

Price 12 Annas.

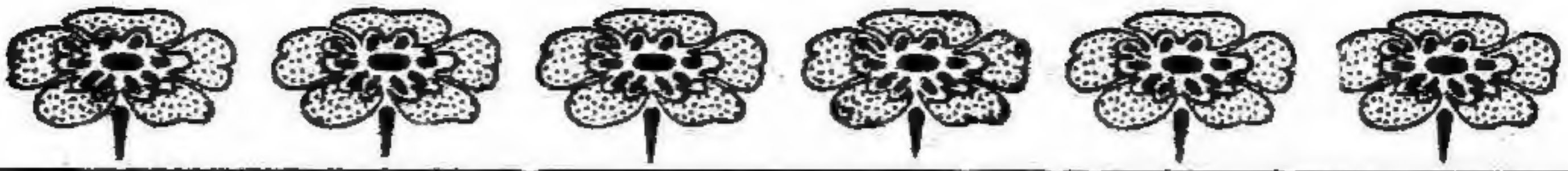
విన్నపము.

అభినవాంధ్ర భోజుడనందగు శ్రీ పితాపురము రాజాగారు నూతనముగా నీసంవత్సరమునుండి యేర్పాటుజేసిన యాంధ్రప్రబంధపరీక్షకుఁ బంపునిమిత్తము మిక్కిలి యుత్సాహముతో నీ ప్రబంధమును రచించితిని. నాగృహకృత్యములయందుఁ గొన్ని యనివార్యములు తటస్థించినందున ఆగస్టు 5 వ తేదిని బ్రారంభించి యీ ప్రబంధమును 26 వ తేది రాత్రి 8 ఘంటలకు ముగింపఁగలిగితిని. కాని నియమితదినమునకంటె నొకదిన మాలస్యమైనందున నాయీ ప్రబంధమునకు నాపరీక్షలోఁ జేరు సౌభాగ్యము గలిగినదికాదు. కాబట్టి దీనిని నేను స్వతంత్రించి ముద్రింపించితిని. ఏలాగైన నేమి శ్రీరాజాగారి ప్రకటనయే నాకీప్రబంధమును రచించుటకుఁ బ్రోత్సాహమును గల్గించినది గనుక నేనెంతయు శ్రీవారికిఁ గృతజ్ఞుడనై యున్నాఁడను. దీనిం జదువువారు దీనియందలి గుణములనుమాత్రము గ్రహించి దోషంబులను బరిత్యజింతురుగాక !

పితాపురము
1-9-11

}

ఇట్లు విన్నవించు
సజ్జన సేవకుఁడు
ఆ. సోమనాథరావు.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయ

ప్రథమా శ్వాసము.

శ్రీ కరుణా సుధారసముఁ • జిత్తనకౌజమరంద ధారగా
 శోకనివారణైకపరి • శుద్ధప్రసిద్ధ మహాపథంబుగా
 శ్రీకరధగ్మసారముగ • స్త్రీపురుషౌ కభీష్టవృష్టిగా
 లోకమున నిద్రించినతి • లోకవిభూ! పరిభూ! మహాప్రభూ! 1

చ. అనికరుణా సముద్రుడగు • నప్పరమేశునిఁ బట్టభద్రుఁగా
 నొనరిచి మానసంబునకు • నుండుతత్వే దదమగ్నిహంబునకొ
 మనకవితా సుధాలహరి • గ్రహగ్రనమన్ముఖ గహ్వరమ్మునకొ
 గ్గనదురు వేగవంతమున • ఖండముగాఁ బ్రవహింపఁజొచ్చినకొ. 2

ఉ. అందఱుఁ బ్రీతితోఁజదివి • యార్యపద్మైకవిహారు లౌటకుకొ
 సుందరకావ్యరత్నముల • సూరులు మెచ్చ రచించినట్టివా
 రందఱి పాదధూళికిని • హర్షముతోఁదలఁయెగ్గి లోకులా
 నందముతోఁబరింపనొక • నవ్యప్రబంధముఁగూర్చునుండుచోకొ. 3

ఉ. నీతిగధాచమత్కృతిని • నించినకావ్యముఁ గూర్చునతగ్గవికొ
 ప్రీతినిగౌరవింతునని • పీఠపురాధిపుఁ డాంధ్రపత్రికా
 వాగ్దత్తమున నిఖింపఁగని • భాషనుపుత్రునిఁ గాంచెనంచునా
 చేతమున జ్వలఁగచు వి • చిత్రగతికొరచియిండికొ గృతికొ. 4

తే. ఇట్లుపర మేళకరుణచేఁ ♦ గృతిరచించి
 యాంధ్ర లోకంబునకునెల్ల ♦ నబ్జమిత్తుఁ
 డనఁగ నొప్పారుసూర్యరా ♦ యావనీందుఁ
 కొల్వుమదిలోనఁగల్పించు ♦ కొనిముదమున.

5

సీ. ఓమంగమాంబాశ ♦ చీగర్బకలశర
 త్నాకరజనితము ♦ క్రౌఢలంబ
 రావుగంగాధర ♦ రామరాడ్డేవేంద్ర
 పావనదివ్యత ♦ పరిఫలంబ
 చిన్నమాంబానతీ ♦ చిరసముపార్జిత
 వరపరమేశసే ♦ వాఫలంబ
 పద్మనాయకవంశ ♦ పారిజాతోత్పన్న
 శ్రితజనావనసురు ♦ చిరఫలంబ

యమలభక్తిప్రపూతధ ♦ ర్కావలంబ
 గురుజనస్తూయమావళ ♦ ద్గుణకదంబ
 దీనసంతాపశమనమ ♦ హానదంబ
 సూర్యరాయా ! పితాపుత్రీ ♦ శుభఫలంబ.

6

తే. నీకుఁగరుణానుధాన్తి త్రి ♦ లోకవిభుఁడు
 సర్వశుభములనిడఁగ నా ♦ శీర్షదించి
 వింతఁగొల్పెడు విజయేందుఁ ♦ విమలచరిత
 వినుతువినుముయ్య విమలవి ♦ వేకవిభవ.

7

క. అనుచు న్నృతిపతినంబో
 ధనమున్నావించి పరమ ♦ తాత్పర్యముతో
 వినయముదళు కొత్తంగా
 వినిపించినయచ్చరిత్ర ♦ విధమెట్లన్నఁ.

8

ప్రథమాశ్వాసము.

3

కథాప్రారంభము.

నీ. శ్వేతకిరీటమై ♦ చెన్నాఝనెద్దాని
శీర్షభాగమ్మున ♦ శీతనగము
ఆణిముత్తెమ్ముల ♦ హారమైయెద్దాని
కంఠాననాప్పుగం ♦ గాభవాని
కమనీయతరమైన ♦ కాంచీయైయెద్దాని
కటిఁగ్రాలు వింధ్యన ♦ గంపుఁజాలు
చిత్రచేలంబయి ♦ చెల్వొందు దేనిపై
సర్వసస్యాధ్యయా ♦ సారభూమి
దేనికాలానుపీఠమై ♦ తేజరిల్లు
సింహళంబనుదీవి ద ♦ క్షీణమునందు
వీచికలదేని నిరువంక ♦ వీచువాద్ది
యద్ది భూమండలికిరాణి ♦ యార్యధాని.

9

క. ఇందుఁగల రాజచంద్రుల
నందఱ బవరాననోర్చి ♦ యాక్షించినయా
నందమున మగధనేలెను
మందారాఘ్యుండు కీర్తి ♦ మందారుండై.

10

తే. ప్రజలపాలికి స్వర్గమై ♦ పరఁగునట్టి
పాటలీపుత్ర మనియెడు ♦ పట్టణంబు
దనకుఁ దగు రాజధానిగాఁ ♦ దనరుచుండ
రహి వహించెను మహిని నీ ♦ రాజరాజు.

11

చ. అతులపరాక్రమాది నుగు ♦ తావళి కెంతయు మెచ్చి సాశ్వభూ
పతిసుత సర్వమంగళ వి ♦ వాహవిధిన్ వరియించె నానృపున్

బతి సతు లిద్దఱుం గలసి • పాయనిమైతి మెలంగుచుండ దం
పతు లన నిట్టు లుండవలె • బాపురె యంచువచించి రందఱున్.

ఉ. అంతఁ గృపావతంసుఁ డగు • నప్పరమేశుఁడు వారినెంతయున్
సంతసమందుఁ దేల్చు నొక • చక్కని కూతు నొసంగె దాని నిం
తెంతనరాని ప్రేమనున • నిర్వరుఁ బెంచుచునుండి రంతలోఁ
గాంతకు సర్వమంగళకుఁ • గల్గెను దీరనిరోగ మక్కటా ! 13

తే. అంతకంతకు వ్యాధిదా • నతిశయించి
రాజయక్షుగ మాతిన • రమణి యపుడు
మరణ మాసన్న మగుటను • మది నెఱింగి
చెంతఁ బాయకయుండెడు • కాంతుఁ జూచి. 14

ఉ. కన్నుల నీరునించి కర • కంజములన్ముకుళించి భక్తితో
నన్నుఁ గృతార్థఁ జేసితిరి • నాళ్ల భవచ్ఛరణాబ్జసేవ నా
కెన్నఁడు గల్గు నింక నని • యెవ్వఁడొడంగిన భర్త యార్తుఁడై
యెన్నఁగరాని శోకమున • నెంతయుఁ గుందుచువా లె నేలపైన్.

ఆ. అంత నచట నున్న • యమ్మహికాంతుని
చెల్లె లైన భద్ర • చెంతఁ జేరి
వదినె యేమొ చెప్ప • వలెనని యున్నది
వినుము లెమ్మనంగ • విభుఁడు లేచి. 16

క. పల్కవె మద్భదయేశ్వరి
పల్కవె నాప్రాణమేనిఁ • బడఁతీ యిత్తున్
బల్కవె నీకడ పల్కలు
నిల్కడతో వినెద నిదిగొ • నిర్మలచరితా. 17

తే. అనుచుఁ గన్నీరు రాలెచ్చు • నవనివిభునిఁ
జూచి పొదిగిట నున్నట్టి • సుతను జూపి

నాశుమాలుగ దీనిని ♦ నాథ నీవు

భద్రయునుగూడి పెంచఁగా ♦ వలయుఁజుండు.

18

తే. అనుచు నిలుగుడ్లునైచి యా ♦ యతివమిన్న

యసువులఁ దొరంగిపోయిన ♦ యంతనుండి

భద్రమందారు లిరువుర ♦ బాల్లఁ గూర్చి

నరయుచుండిరి హర్షల ♦ తాఖ్య నొసఁగి.

19

క. మఱుపెండ్లి యాడఁగోరక

ధరణీపతి తనదు పత్ని ♦ ధర్మగుణములక

నిరతముఁ దలఁచుచు బాలిక

నరయుచుఁ గాలన్ము వుచ్చె ♦ నర్హక్రియలక.

20

క. ఆన్యోన్యము వరియించిన

ధన్యాత్ముల ప్రేమఁ దెలుపఁ ♦ దరమె యెవరికిన్

మాన్యులు వాగె జగమ్మున

వన్యమృగమ్ములకుఁ బోల్ప ♦ వలయు నితరులక.

21

తే. తనకు మూడవమాసానఁ ♦ దల్లివోవ

రేయిఁ బవలును శ్రేమతోఁ ♦ బాయకుండఁ

దండియును మేనయత్తయుఁ ♦ దన్నుఁ పెంప

వర్షములు నిండఁ బండెండు ♦ హర్షలతకు.

22

ఉ. భద్రద్రుమస్తసద్గుణ సు ♦ భద్రయు రూపవిలాససంపదక

భద్రయు భద్రజీవనసు ♦ భద్రయు జ్యోతిష కైద్య గాన సా

ముదిక శిల్పవిద్యల స ♦ ముద్రము నై బరిపూర్ణయావనఁ

బద్రసమానశైర్యము స ♦ మంచితభక్తియుఁ దాల్చి పొల్చుచుక.

క. అనుపమ సద్గుణగరిమన్

దనకుం బతియగుట కొప్పు • ధర్మవినోదున్

జనవినుత సత్యనాధున్

మనమున వరియించె నంగ • మానవనాథున్.

24

చ. అతఁడు విరోధితండముల • నాహవరంగమునం దెదుర్చుచో

శితతరసాయకం బొకటి • శీర్షమునాటినఁ దత్క్షణంబునన్

నుతులు సైలంగ స్వర్గపురి • నూతనవైభవలక్ష్మీఁ జేకొనన్

ధృతమతి నేగ జీవకళ • దేహము దప్పి ధరితి వ్రాలఁగాన్. 25

ఉ. అంతట భద్ర నాతనికి • నాత్మసమర్పణఁ జేసి వైద్యమున్

సాంతముగాఁ బరించి తన • యాయువునెల్లఁ బరోపకారమం

దెంతయుఁ బ్రీతితో నునిచి • యీశ్వరుఁ గొల్పుచునుండెభక్తితో

నింతటి బ్రహ్మచారిణి మ • తెందును లేదనియాద్యులెన్నఁగాన్.

తే. మనము నొకరికి నొసఁగిన • వేనుక దానిఁ

గొనక యీశ్వరుఁ గొల్చు స • ద్గుణగరిష్ఠు

లెంతయును ధన్యు లవ్వార • లెల్లరకును

నిరుపమాదర్శ మూర్తులై • నెగడుచుండ్రు.

27

తే. బ్రహ్మచర్యంబునం దిట్లు • భద్ర ధవిలి

వార్షలతకును సుగుణమ్ము • లనుదినమ్ము

విద్యతోఁబాటు కలుపుచు • హృద్యరీతి

నన్నయింట వసించెఁ బ్ర • సన్నమతిని.

28

ఉ. అంతఁ గళింగభూపుఁడు న • మంచిత కీర్తికలాపుఁ డానతిన్

గాఁతగఁ జైకొనందలఁచి • కామితమున్ మగధావనీరమా

కాఁతున కేకతమ్మునఁ బ్ర • కాశముఁజేసి యథార్థసత్యుతిన్

స్వాంతమునంబ్రహ్మజ్ఞుఁడయి • చయ్యననేగనున్వీయభూమికిన్.

శా. మందారుండిట భద్రరాజునిచితా • మన్నించి మత్స్యోదరీ
సౌందర్యప్రతిభావిశేషములచే • శౌర్యప్రభావంబుచే
మందారప్రతిమాన కీర్తికాయుతుండె • మాన్యుండు నీహస్తమా
నందంబొప్పగఁ బట్టఁగోరెవినుమా • నామాటఁ బాటింపుమా. 30

తే. సోదరీమణి నేడెల్పు • మేదినీంద్రుఁ
బరిణయంబయి నుస్వయం • వరమునందుఁ
పేరమ సౌభాగ్యవతివయి • పృజ్జ్వరిల్లి
కులమునకుఁ గీర్తిఁదెమ్మనా • పలుకువినుము.

31

తే. పెద్దకాలంబు నీవిట్లు • పెండ్లిలేక
యున్న దూషించుచుందురీ • యుర్విజనులు
నిందలకుఁ బాలుగాకు మ • నింద్యచరిత
కోరి వరియింపుమేడెల్పు • వీరవరుని.

32

తే. పెద్దవాడను నామాటఁ • బెడచెవినిడి
యాగ్రహము గల్గఁజేయకు • మమ్మవినుము
హితులు నాకంటె ~~నాకంటె~~ ^{నాకంటె} ~~నీకుఁగలరె~~ • నీకుఁగలరె
భద్రనిర్మిద్ర సుగుణప • మాద్రయనిన.

33

తే. భద్రయదివిని మదిభగ • పంతుండలఁచి
ధర్మమార్గాను వర్తిని • ధన్యచరిత
గాన నసమానధైర్యంబు • పూనిపలికె
బలుకలనుశాంతి వినయమ్మ • లొలుకచుండ.

34

తే. అన్న నామది వలచిన • యట్టివరుడు
నాదుజీవనయాత్రకు • నవ్యమైన
దీపముగఁదననుగుణ క • లాపమొసఁగి
స్వర్గమున వెల్లుచున్నాడు • భానుపగిది.

35

తే. కాననే బ్రహ్మచర్యంబు ♦ పూనివిమల
కార్యములచేత లోకోప ♦ కారములను
జలుపుచుండుదు భగవంతు ♦ స్వాంతమందు
నిలిపినిరతంబు నిదినాదు ♦ నిర్ణయంబు.

36

తే. అనినఁ జెఱచుటఁజూచుచు ♦ నవనివిభుఁడు
కోపవేగమ్ముచే శాంతిఁ ♦ గోలుపోయి
మద్యపానంబు సేసిన ♦ మత్తువోలె
మాటతడఁబడ నిట్లని ♦ మాటుపలికె.

37

తే. క్రొత్త యాచారములఁ బురి ♦ కొల్పియిట్లు
కులముఁ జెఱచుచునాకు వ్యా ♦ కులమొసంగు
వనులుసేయక యొకమఁచి ♦ వరునిఁగాంచి
యిహపరమ్ముల గడియింపు ♦ మింకనైన.

38

తే. అనుచుఁ గటకటఁబడియెడు ♦ నన్నఁజూచి
మది విషాదాగ్నిలోఁబడి ♦ మఱియొకఁడఁ
గంటఁ దడివెట్టియగజు ♦ కాళ్లవ్రాల్చి
మెల్లఁగాలేచి యిట్లను ♦ మెలఁతమిన్న.

39

తే. గార్గి మొదలగువార లీ ♦ ఖండమందు
బ్రహ్మచర్యంబుచేఁగీర్తిఁ ♦ బడయలేదె
క్రొత్తయే యిదిమనయార్య ♦ కులమునందుఁ
బూత చారిత్రాలను గన్న ♦ భూమియందు.

40

తే. ఏక పత్నివ్రతంబెట్లు ♦ లీ వొనర్తు
పట్టులేక పతివ్రతం ♦ బాచరింతు
ధర్మమందఱ కొక్కటై ♦ తనరుఁగాక
వేరువేరుగనుండునే ♦ విమలచరిత.

41

తే. అనుచుఁదురపిల్లు చెలియలి • కనులు దుడిచి
చిత్త మొకయింత జాలిచే • మెత్తవడిన
మెల్లఁగా నిట్టు లనియెను • మేదనీశుఁ
డమ్మ కూర్చుండు మనుచుఁ బీ • తమ్ముఁ జూపి.

42

తే. ఎవఁడు నీభర్త నీడెండ్లి • యెపుడుజరగె
నందఱును జూడ నేఁ • పెండ్లి • యాడినట్లు
నీవు నాడితివే చెప్ప • నిర్మలాత్మ
యన్న నన్నకు నిట్లనె • నతివమిన్న.

43

తే. అంగనాథుని వలచితి • నంత నతఁడు
గాంచె స్వర్గంబు యుద్ధరం • గంబునందు
నతని వరియించినప్పుడే • యంతరాత్మ
పెండ్లిచేసెను వేరికఁ • పెండ్లి యేల.

44

ఆ. సర్వసాక్షియెదుటఁ • జచిపినదా మేల
ధరణిజనుల యెదుటి • తంతు మేల
నీవె చెప్పుమన్న • నిర్ణయ మొనరించి
హస్తకంకణమున • కద్దమేల.

45

తే. అనుడు భూపతిచెల్లెలి • నట్లే చూచి
యంగనాథుఁడు నినుఁ పెండ్లి • యాడినాఁడె
యెచటఁ జూచినఁ పెండ్లికి • నిరువురుండు
రొక్కరికె పెండ్లి జరగునే • యొక్కడైన.

46

తే. అనిన భద్ర యెలుంగెత్తి • యన్నకనియె
నతఁడు వరియించెనో లేదో • యతని కెఱుక
నే వరించిన దెంతయు • నిక్కువంబు
తెలియు మీఁక నాప్రతిజ్ఞను • దీర్చి విడుతు.

47

మ. అనినక గోపముచేత మండిపహుచుకొ ♦ హాదృష్ట నీకిచ్చుటకొ
జనవేనిచ్చుట నింత చేటుగలిగెకొ ♦ సన్న్యాసముకొదాల్తువే
నినుఁ జండాగ్నినిఁ గాల్చివైచి దెసలకొ ♦ నీభస్మముకొజల్లెదకొ
జను నాముందట నిల్వఁబోకుము నిమే ♦ పంపుకొ గుల్లోన్ములిసీ. 48

చ. అనుచుఁ గళోర భాషణము ♦ లాడెను నన్నకు నేవగించి త
త్తణమున లోనికిం జని వి ♦ చారమునం బడి భద్ర యుండఁగా
దినకరుఁ డోర్కలేక తన ♦ లేజయుమాసి విషణ్ణమూర్తి యై
చనియె ననంగఁదానునిఁగె ♦ సర్వముచీకటిలో మునుంగఁగాకొ.

ఉ. అప్పుడు భద్ర యొంటరిగ ♦ నప్పుర మేళునిగూర్చి యీశ్వరా !
దెప్పరమైన కష్టమున ♦ దేవ మునింగితి నీవె తెప్ప వై
తప్పక నన్నుఁ గావవలెఁ ♦ దప్పిన నెవ్వరు గాచువారు నా
కెప్పుడు నీవె యూతవని ♦ యెంచితి నీశరణంబుఁ జొచ్చితికొ.

క. రారాజు నాసహోదరుఁ

డేరాజును జేరఁబోదు ♦ నీశ్వర సిన్నే

రారాజుగఁ దలఁచుచు నకొ

ధారాళం బైన మదిని ♦ దయ నెవఁ డేలుకొ.

51

తే. అనుచు భగవంతుఁ బ్రార్థింప ♦ సాత్త్వలోన
మాళవేంద్రుండు భక్తుండు ♦ మహితయశుండు
శరణమియ్య నమర్థుండు ♦ శాంతమూర్తి
యతనిఁ జేరినఁ గడు భద్ర ♦ మనుచుఁ దోఁచె.

52

తే. అంతఁ దాఁ జెంచుచుండిన ♦ హర్షలతను
నిద్రోవోయెడుదానిని ♦ నిండుప్రేమ
మోము మోమునఁ జేరిచి ♦ ముద్దుపెట్టి
చేత శిరమును దాఁకి యా ♦ శీర్ష్యదించి.

53

తే. వదలిపోఁజాల కెంతయు • వందఁగిల్లి

యెట్టకేలకు మనసును • గట్టిచేసి

వెడలిపోయెను నడురేయి • వెలఁదిమీన్న

మాళవపు దారిఁబట్టి పే • మంబు నెట్టి.

54

ఉ. అక్కడ ధర్మపాలుఁడు స • మంచితశీలుఁడు మాళ్యమేలువాఁ

డొక్క ప్రభాతవేళఁదన • యుఁడును బత్నియు నాప్రమిత్తులున్

దక్కనవారలుం గలసి • దైవము నెంతయు భక్తిఁ గొల్పుచో

నక్కడి కేగుచెంచెను స • మాహితచిత్తముతోడ భద్రయున్ • 55

తే. వచ్చి కూర్చుండి వీడెను • బాణిఁ దాల్చి

శుభినిగూరిచి మంగళ • శుభి చెలంగ

రాగ మాలాపనముచేసి • రమ్యభణితి

శ్రీమదుని భక్తి వినుతించె • నిట్లు భద్ర.

56

గండకము.

శ్రీమన్మహామంగళాకార భక్తానుసారా కృపాపూరయోగీంద్ర
చిత్తాబ్జసంచార సర్వాధ్యసారా సమస్తప్రభాధార బ్రహ్మాండని
ర్మాణ ధీరా సుధర్మప్రచారా ప్రపన్నార్తిమారా నినున్ గొల్చు
సర్వంబు నిన్ జూపు విశ్వంబు నీ చిత్రచాతుర్యమున్ దెల్పి నీ
వాడు బంతుల్వలెన్ బొల్పు లోకంబు నెల్లన్ మహాసూత్రధారుం
డ వై పూని యాడించు నీహమ్మలంబోలి మే మిట్లు కీడించుచు
న్నాము నిన్నిట్టివానిన్ దగన్ బట్టి చిత్తంబులోఁ గట్టిపెట్టంగ
భక్తిన్ బ్రసాదింపవే దేవదేవా మహాపాప దావాగ్ని సందగ్ధుడై
నట్టి మమ్ముద్ధరింపన్ దయాసారమున్ వేగ వర్షింపవే హర్షముం
జెంపవే సార్వభౌమా మహానందధామా సదాభక్తహృద్యోమ
సంపూర్ణస్రోమా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః.

57

చ. అనుపమభక్తి సంభవిత • మైననుధామయ సూక్తమివ్విధిన్
 వినిచిన భద్రనందఱును • వేయివిధంబుల మెచ్చుచుండ నా
 జనపతి ధర్మశాయిఁడు ప • సన్నపుఁజూపుల నామెఁజూచియో
 జనని మదీయమందరము • సర్వముపావనమయ్యె నీకృపన్. 58

ఉ. ఎందలిదానవమ్మ యిట • నేమికతమ్మున వచ్చితవ్వునా
 ముందట సంశయంబుడిగి • పూర్ణముగా నెఱిగింపవమ్మనీ
 విందు నుతించినట్టిపర • మేఱఁజెనిన్గొనివచ్చెనమ్మమా
 యందఱ మానసంబులన • మంచితభక్తిని నించితమ్మనో. 59

తే. అనినఁదలవంచి చూపుల • నవనివాల్చి
 మృదులగంభీరరవముల • మెలఁతవలికె
 మగధనాజన్మభూమినా • మంబుభద్ర
 ప్రిభువశంసమ మదాభ్రిత • రాజరాజు. 60

మ. అనినన్ దిగ్గునలేచి యిచ్చెనువుతో • నాఁజేఁడుదానిట్లినెన్
 జననీ ! యుత్తమపీఠముఁగొనుమువా • చాలోపముల్లల్లియు
 డిననున్నింపుము నీదుసోదరునికం • టెన్ బ్రేమతోఁజూచిధ
 న్యునిఁగావింపుము సేవలందిడుమునే • యోగ్యుండుగాఁదోఁచినన్.

క. జననీనీవిఖ్యాతిని
 వినియుంటిని వీనులకును • విందుగఁగొంతన్
 గనులున్నందులఫలముగఁ
 గనుఁగొంటిని నిన్నునేఁడు • కారుణ్యానిధీ. 62

చ. అనుటయుఁగన్నులం దొరఁగు • నశ్రులఁజెప్పలనప్పళించుదున్
 దనవదనంబునెత్తినర • నాథుఁగనుంగొని భద్రయిట్లనెన్
 జననుతక్కిరి నాచరిత • సొంతముగావిని యంతమీఁదనీ
 మనమునఁ దోఁచినట్లుగన • మంజసరీతినిఁ జేయఁగాఁచగున్. 63

క. అనుటయు మాశ్వమహిపతి

జననీ ! మనసారవినెద ♦ జంకకచెవుమా

యినభద్రమొదలు తుదిగాఁ

దనవృత్తాంతంబు నివ్వి ♦ ధంబునఁదెలిపెన్.

64

తే. సుగుణమణి గణమూర్తియై ♦ నెగడువాని

నంగనాథుని వలచితి ♦ సంతనతఁడు

కదనతలమున స్వర్గంబుఁ ♦ గాంచెఁగాన

మనసులో నన్యవరియించు ♦ మాటలేక.

65

తే. బ్రహ్మచర్యంబులోపలఁ ♦ బరఁగుచున్నఁ

బరునివరియింపు మనిచాల ♦ బాధపెట్టి

పరుషవాక్యమ్మలను బలెఁ ♦ భ్రాతగానఁ

దరలివచ్చితి నీ లీల ♦ ధర్మపాల.

66

చ. శరణముఁ గోరివచ్చితిని ♦ శస్త్రచికిత్సయు నౌషధక్రియల్

గఱచితిఁ గొంతగాన నుప ♦ కారమునివ్విధి దీనపాళికె

గరమనురక్తిఁజేయుచును ♦ గాలముపుచ్చఁగనుండుదాననీ

కరుణకుఁ బాత్రనాకెలుపు ♦ కాంచిమనంబున మేలుకీడులన్. 67

తే. అనుచు భద్రదయోజింప ♦ నాలకించి

భావమునఁ దూచిసాధక ♦ భాధకముల

ధర్మపాలుఁడు నిజముగా ♦ ధర్మపాలుఁ

డగుట గామెకునిట్లని ♦ యభయమిచ్చె.

68

ఉ. ధర్మపథంబు నన్నడచు ♦ ధన్యపుమాళవమెల్ల ధన్యమా

నిర్మలవృత్తమున్దవిలి ♦ నెవ్మదినుండుము వైద్యశాస్త్రస

స్మర్మములెల్లఁ దెల్పుచు ను ♦ దారతనిచ్చట వైద్యులందునీ

ధార్మికభావముంగొలిపి ♦ దైవమునిచ్చలుభక్తిఁగొల్పుచున్. 69

చ. అని తనపత్నియాసరళ • నంతఃగమంగొని యోసతీమణి
యనుపమ గౌరవాస్పదమ • హాగుణభూషణ యీమెగాననీ
వనుదినమున్ సపర్యలస • మాహితరీతినిఁ దన్పుచుండుమా
ఘనసుకృత ప్రభావమునఁ • గాకమహాత్ముల సేవకల్గునే. 70

తే. అనుచుశరణంబొసంగిన • యాత్మనలరి
ధర్మనిష్ఠాగరిష్ఠత • ధర్మపాలు
సాద్వర్తగాలంబుపుచ్చుచు • నుండెభద్ర
సరళ పరమావృత్తాలయి • పరఁగుచుండ. 71

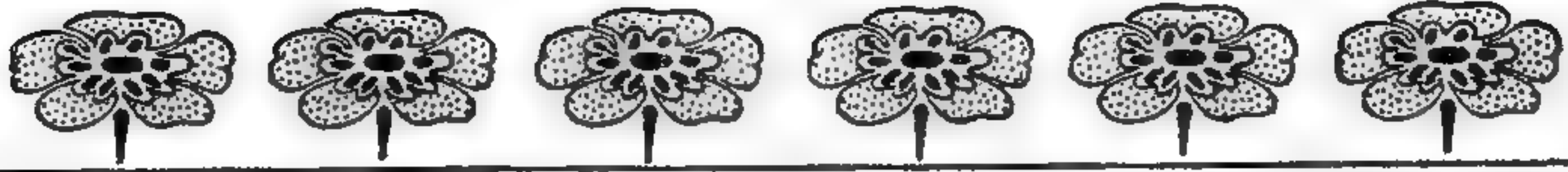
మా లి ని .

శ్రితజనపరిపాలా • చిన్నమాంబానుకూలా
చతురవచనలోలా • సాధుసమ్మాన్యశీలా
నితరణ శిబిలీలా • వీతదుర్వైరి మూలా
అతులనుగుణజాలా • ఆత్మతేజో విశాలా. 72

గ ద్య .

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాఫలిత లలితకవితాకలిత శ్రీరామలక్ష్మణ
బాబుచ్చివేంకయమాత్యతనూజాత సకలసజ్జన విధేయ ఆది
పూడి సోమనాథ నామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీ విజ
యేంద్ర విజయంబను సుప్రబంధంబు నందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీకరగుణరత్నాకర

నాకగురుప్రొక్తసార • నయినచారా

ప్రాకటధర్మ విహారా

శోకనివారణవిచార • సూర్యనృపవరా.

1

క. ఆలింపుము మగధధరా

పాలుండటు భద్ర ధర్మ • పాలునిపాలక

గాలముపుచ్చుట వినితా

దాలిమిపిడ నాడి మదిసఁ • దల్ల డపడుచుక.

2

నీ. ఏలనాయెలనాఁగ • యీహార్షలతవీడి

వంతలొననుముంచి • వైచిచనియె

నేలనాసోదరి • యెలమితోవలచిన

యంగనాధుఁడు యుద్ధ • మందుమడిసె

నేలకల్లింగేశుఁ • డేతెంచి భద్రను

దనకుఁగాంతగనియ్యి • మనుచువేఁడె

నేలనేఁజెప్పిన • హితములొపలుగులు

చెలియలిచెవులకు • ములుకులయ్యె

నేలతోఁబుట్టు తాలిమిఁ ♦ దూలిధర్మ
పాలుపాలనుజేరి నా ♦ పరువుఁజెఱచె
నేలదోసితివిటు దుఃఖి ♦ జాలమందు
నీవిలాసమ్ములీశ్వరా! ♦ నీకెయెఱుక.

3

తే. అనుచుఁజింతిల్లి పలుమాటు ♦ నత్తకొఱకు
నాఁపుకొనలేక యేడుచు ♦ హర్షలతను
జేరియోదార్చితనవిధి ♦ దూఱిదూఱి
మాళవుని సాహసంబును ♦ మదిఁదలంచి.

4

తే. ఔర! నన్నొక్కమాటయు ♦ నడుగకుండఁ
జక్కవతికాకి నాకింత ♦ జంకకుండ
గర్వరోగంబుచేఁ గన్ను ♦ గానకుండ
భద్రఁ దాఁజేరనిచ్చెను ♦ బంపకుండ.

5

తే. అనుచుఁగోప భరమ్మును ♦ నాఁపలేక
ధర్మపాలుని సుగుణాఘ్రిఁ ♦ దలఁపలేక
మనములోపలఁ గరుణయన్ ♦ మాటలేక
లేఖమాళవపతికి నీ ♦ లీలవార్జసె.

6

ఉ. మైత్రికి భంగమౌనటులు ♦ మచ్చు నెదిర్చినయట్టి సోదరిన్
బాత్రగ నెంచి యిట్లభయ ♦ భారమువ్రానుట భావ్యమౌన మా
మిత్రునివెంటఁ దత్త్వణమ ♦ మీరిపుడైనను భద్ర నంపి మా
మైత్రికిఁ బాత్రులై మనుఁడు ♦ మానినఁ దత్ఫలమేమి నెప్పనౌ. 7

క. అను నీలేఖను గొనిచనఁ

బనిచెను రణధీరు నటకు ♦ భవ్యవిచారున్

వినయాది సుగుణహారున్

జనవినుతోదారుఁ బరమ ♦ శాంతివిహారున్.

8

శా. ఆలేఖం గౌని యాతఁడేగి కనియెన్ ♦ హర్షాశ్రి నర్వేశునిన్
 లీలన్ నూతనగీతజాతముల నో ♦ లిన్ గోమలుల్పాడనే
 వేళన్ వీనుల విందుగా విని జనుల్ ♦ విద్యావినోదమ్ములన్
 గేళిన్ సల్పెడు మాళవేంద్రు నగరిన్ ♦ గీర్వాణనాట్యస్థలిన్. 9

క. అతులమహోద్యానము గతి
 నతిముద మొదవించునట్టి ♦ యప్పురవరమున్
 మితపరివారముఁ దోఁగొని
 భృతియుతుఁడై చొచ్చె జనులు ♦ దేరి కనుఁగొనన్. 10

క. అటు నిటు వీక్షించుచు న
 కక్రటికముతో బీదలకును ♦ గడు దీనులకున్
 దటుకున రూకలఁ జల్లుచుఁ
 జటులగతిన్ బోయి పోయి ♦ సంరంభముతోన్. 11

తే. తమ్మిమధ్యమ్ముననుగ్రాలు ♦ దిమ్మెవోలెఁ
 బురము నడుమను సొగసుగాఁ ♦ బొల్పు నగరు
 లోనికిని జని భూపాలు ♦ నానతిఁ గొని
 యోలగముఁ జొచ్చి రణధీరుఁ ♦ దుచితరీతి. 12

తే. చేతులను మోడ్చి జనపాలు ♦ సేమ మరసి
 కమ్మఁ జదువంగనిచ్చి య ♦ కక్రడను దనకుఁ
 గూర్చియున్నట్టి పీఠానఁ ♦ గూరుచుండి
 రోమిసెలవని యడుగను ♦ ర్వీశుఁ డనియె. 13

తే. ధర్మమార్గంబు దప్పని ♦ ధన్యచరిత
 ప్రబలుఁడైనట్టి యన్నకు ♦ భయముఁజెంది
 శరణువేడిననీకుంట ♦ తుత్రియునకు
 న్యాయమేతెల్పు రణధీర ♦ నయవిహార. 14

ఆ. ధర్మపథమునందుఁ ♦ దనరుచుండెడివారు
 దైవమునకుఁగూడఁ ♦ దలఁకఁబోరు
 ధర్మపథముఁదప్పి ♦ తరలుచుండెడివారు
 చీమకైనభయము ♦ చెందుచుందు.

15

చ. అనరణ ధీరుఁడిట్లనియె ♦ నార్యపథైక విహరులీరలున్
 వినమితవైరి వీరుఁడగు ♦ వీరవరేణ్యుఁడు సార్వభౌముఁడున్
 మనమున నీసులన్నిటిని ♦ మానిపరస్పర మైతివర్తిలన్
 జనులకుమాకు నందఱకు ♦ సౌఖ్యముగా కిదియేటివైరముల్. 16

చ. దివిభువి దిద్దిరందిరుగు ♦ తీరునఘాతీని వైరికోటులన్
 గవిసిమహాట్ట హాసమునఁ ♦ గాలకృశాను కరాళమూర్తియై
 బవరమునందు నోరిచిన ♦ భవ్యపరాక్రమ శాలిముందటన్
 దవిలియెవండునిల్చును వృ ♦ ఘాతమసాహసమేల భూధవా. 17

ఉ. భద్రకు భ్రాతభానమును ♦ బట్టి మెలంగఁగ బుద్ధిసెప్పిసౌ
 భద్రపరాక్రముండు నృప ♦ భద్రుఁడు మెచ్చెడునట్లువెంటనే
 భద్రనుబంపి మీకుఁగల ♦ భవ్యతరంబగుభక్తిఁ జూపినన్
 భద్రముగాక నీతిఁగల ♦ పంగనమర్థులమే ధరాధిపా. 18

తే. అనిన రణధీరుఁగూర్చియి ♦ ట్లనియెన్మృపుఁడు
 న్యాయయుతమైన శౌర్యంబు ♦ నరపతులకు
 భూరితరమైన శాశ్వత ♦ భూషణంబు
 ఘోరకలుషంబు కేవల ♦ పౌరుషంబు.

19

చ. సుగుణసముద్రయై వెలయు ♦ శుద్ధచరిత్రకు బుద్ధిసేర్పనే
 తగనిపథంబునన్నడచు ♦ దర్పనిమగ్నుని భక్తిఁగొల్వనే
 యగునగునిట్లు పలుకుటిది ♦ యర్హమెతుచ్చపు సార్వభౌములా
 జగములనెల్లనేలెడు పృ ♦ చండపృశాననుకంఠేఁ బూజ్యులే. 20

ఉ. సూర్యుడు చూర్ణమై పడినఁ ♦ జుక్కలు జల్లుననేలరాలినఁ
 ధైర్యమువీడి భద్రునియ ♦ ధాన్ధమువీడను సార్వభౌముడుఁ
 గౌర్యముమాని చెల్లెలినిఁ ♦ కన్గరుణాయత దృష్టిజాతునం
 చార్యులముందటఁ బలుక ♦ హర్షముమీఱఁగ నప్పడంపెదఁ. 21

ఉ. ఎన్నఁగరానిలోకముల ♦ నెవ్వఁడు దాల్చివెలుంగుచుండునో
 యన్ని చరాచరంబులకు ♦ నాదరువై యెవఁడర్థిఁబోవునో
 సన్నతశౌర్య మెవ్వఁడిల ♦ సజ్జనచిత్తములందుఁగూర్చునో
 నన్నతఁడెంతయుఁ గరుణ ♦ న్యాయపథంబుననుంచి కాచుతఁ.

క. భద్రకునిచ్చట నెట్టియు
 పద్రవమునులేదుభక్తి ♦ భావముతోడఁ
 భద్రుఁగాఁ గాపాడెద
 భద్రయశా ! తెలుపుముసార్వ ♦ భామునియెదుటఁ. 23

తే. అనిన రణధీరుఁడాతని ♦ యమలమతికి
 నెంతయును మనములోపల ♦ సంతసించి
 పరమగుంభీర్య హృదయుఁడై ♦ పరఁగుకతన
 భావమునుగప్పిపుచ్చుచుఁ ♦ బలికెనిట్లు. 24

తే. మీదు సేమంబు నేకోరి ♦ మితఁచుమీటి
 చెప్పవలసినదంతయుఁ ♦ జెప్పినాఁడ
 ముందుజరగేడుదానికి ♦ మందులేదు
 పోయివచ్చెద సెలవిమ్మ ♦ భూమిపాల. 25

చ. అనిరణధీరుఁడావిభుని ♦ యానతిఁగైకొని బల్హటాహుటిఁ
 జనిమగధావనీఁదుగఁ గని ♦ సామముదానము భేదవేమియుఁ
 జనవనిధర్మపాలుని వి ♦ చారమునంతను దెల్లమానటుల్
 వినిచినసార్వభౌముఁడువి ♦ వేకమువీడి మహాగ్రహాగుఁడై. 26

శ. ననునిర్వకృ పరాకృమకృమచణు • నాజన్యకోటీర నూ
తనరత్నాంశు విరాజమానపదప • దృద్ధ్యంద్వందా రేపెగా
కనదుగాసిని నీచుకంఠతలమున్ • ఖండించి మచ్ఛార్యసం
జనితానందమునందున్ దేలినఁగదా • జన్మంబుసాఫల్యమా. 27

తే. అనుచు నాదునుగఱచి బా • హప్పళించి
మీనమును ద్రిప్పి కత్తిని • దూసిపట్టి
మిత్రుఁడైనట్టి రణధీరు • మీఁద దృష్టిఁ
బటపి యిట్లానతి యొసంగెఁ • బ్రభువరుండు. 28

చ. కలనికి సేనలంగొలుపు • కర్ణకళోక ధానిధాన్యభిక్
విలయము మాళవంబుగను • వీరకు వీరుల నెచ్చరించు భూ
వలయము కంపమొందుగతి • చాకణచానిగధాళి ధాటితోఁ
గలసి చమూపతునడవఁ • గానియమింపుచు హిమ్ముచెచ్చెరన్

క. అని రణసన్నాహమ్ముల
రణధీరుని నునిచి తాను • రాత్రిఁ దివమున్
దనకా మాళవపాలుం
దొనరించిన గాని నెంచి • యుడుకుచు నుండెన్. 29

ఉ. అక్కడ ధర్మపాలుఁ డింక • నాహవమెవ్విధిఁ దప్పదంచుఁ బెం
పెక్కిన వీరులం గలసి • యేడ్చెఁ జూపఁగ వేచియుండి తా
నొక్క ప్రభాతమందు నను • యోచితకార్యముఁ దీర్చి చేరె బల్
చక్కని చిత్రసంపదల • సంగతిఁ జెల్వగు రాణివాసమున్. 31

క. అంతన్ సరళారాజ్ఞియు
నెంతయు సంతసముతోడ • నెదురేగి ధరా
కాంతునిఁ గొనివచ్చితమిన్
దంతపుపని పీఠమందుఁ • దగ మన్నించెన్. 32

తే. ఇట్లు సతాగ్రమొనరించి • యెలమినించి
చెంతఁ గూర్చుండి వీవనఁ • జేతఁబట్టి
మెల్లఁగా వీచుచుండెడి • మెలఁతఁ జూచి
పలికె వల్లభుఁ డీలీల • భవ్యనరణి.

33

క. కాంతాయుద్ధముగల్గుట
యెంతయు సత్యంబు విను జ • యేందిర యెవనికొ
గాంతునిగా వరియించునొ
యింతి ! తెలుపంగఁదరమె • యెవ్వరికేనికొ.

34

తే. న్యాయ మన్యాయమునకుఁ దా • నణఁగినట్లు
కనఁబడినఁ జిట్టచివరకుఁ • గాంచు జయముఁ
గాన నపజయమొందినఁ • గలఁగ రెపుడు
ధర్మమార్గానువర్తు లొ • ధరణిధవులు.

35

తే. ధర్మపథమునవర్తింపఁ • దలఁచువారు
దైన్యమును మాని ధేర్యమ్ము • దాల్పవలయుఁ
బరమపురుషార్థమును జూపి • ప్రబలవలయు
నీశ్వరునిమీఁద భారంబు • నిడఁగవలయు.

36

తే. కొంచెమైనను నాసేన • యిందుకైన
భయము నొందక సమరసం • భయముతోడ
నడరుచున్నది రిపుబల • మడలునట్లు
పూతమౌ న్యాయపక్షంబుఁ • బానుకతన.

37

తే. సమరలంపట్టలై క్రకాలు • శౌర్యనిధులు
దండనాథులు గొల్వఁగాఁ • దనరుచుండు
ప్రబలచతురంగసేనావి • భాసితుండు
సార్వభౌముండు చండప్ర • శాసనుండు.

38

చ. బవరమునందు నోటువడు • పాటొకవేళ ఘటిల్లెనేని నీ
 ధవుఁ డొనరించినట్టి శప • ధంబును దీర్పఁగడంగు మానినీ
 వివిధజగంబులన్ద్రృపను • వేడుక నేలెడువాఁడు తోడగున్
 బ్రవిమలకీర్తినంపదకుఁ • బట్టముగట్టును నిన్నుఁ బావనీ. 39

క. అనినన్ భయసంభ్రమములు

పెనఁగొనఁ జిత్తమున సరళ • పేర్చినభక్తిన్

జనపతి వదనాంబుజమును

గనుఁగొని యిట్లనియెఁ దన్నుఁ • గాంతుఁడు మెచ్చన్. 40

చ. వికలుఁడు సార్వభౌముఁడు వి • వేకమునొంది మెలంగునట్లుగా
 నకలుష యైన భద్రకు స • మంచితశాంతి పొసంగునట్లుగా
 సుకముగ మీరునుం బ్రజలు • శోభిల నేఁగని పొంగునట్లుగ
 న్రభకటజయంబు మీకుఁ గను • కానిధివేగ ననుగ్రహించుతన్. 41

తే. అనుచు దీవెనపలుకల • నమఃభక్తి

సరళ చలుకుచునుండెడు • సమయమందె

దూరమున నుఱిమినట్టులు • తుములమొకటి

ధర్మపాలుని కర్ణరం • ధర్మములు సోఁకె. 42

తే. అప్పుడే చారులరుదెంచి • యవలనిలిచి

చటులతరఘాటితోవచ్చు • సార్వభౌము

ప్రథమనైన్యమ్ము లనతి దూ • రమ్మునందు

వచ్చి విడియంగఁ జొచ్చెను • విచ్చలవిడి. 43

తే. అనుచు వినిపింప సతిని న • కుగ్గననుజేర్చి

ముద్దుఁగొని సాదరమ్మున • మోముఁజూచి

భద్ర భద్రము మనకుల • భద్రుఁ డగుచు

వెలయు విజయేంద్రు నరయుము • వేయిక్రనుల. 44

క. అని రణసన్నాహం దై

తనసతి యిడినట్టి సేనఁ ♦ దాల్చి శిరమునన్

మనమున నీశ్వరుఁ దలఁచుచుఁ

జని యంతిపురమ్ము దాఁటి ♦ జననాథుఁ డటన్.

45

క. భూషణభూషిత యగుచున్

హేషారవ మెసఁగ ఘోరము ♦ నిలఁగొట్టుచు నం

తోషమునఁ జెలఁగు హయము ని

మేషంబున నెక్కి పొలిచె ♦ మించిడినేంగున్.

46

చ. ఇటులుహ యాధిరూఢుఁడయి ♦ యెన్నిక కెక్కినయచ్చమూపతుల్

పటుతరభక్తిఁ గొల్వఁ బరి ♦ పంథిబలక్షయచూచకంబుగాఁ

బటహహుడుక్కాహతర ♦ వమ్ములు భద్రములై చెలంగఁగాఁ

జటులతరోగ్రధానిఁ జనె ♦ సఁగర కేళికి సాన్వభాము పైన్.

47

ఉ. అక్కడ సాన్వభానుఁడును ♦ హాహవదోహనుఁడెంతయుందమిన్

జక్కని రాతురాయిగల ♦ చారుకరీటుముదాల్చి మేనిపై

నుక్కునఁజేసినట్టి కవ ♦ చోత్తను మొక్కటి గూర్చి దుస్తులన్

దక్కినభూషలన్ దొడిగి ♦ దర్పముమీఱ గజాధిరూఢుఁడై.

48

స్తీ. నిస్సాణధణధణ ♦ నినదంబులను మీఱి

సహహభాంకారముల్ ♦ పగుచుండ

గజబృంహితమ్ములఁ ♦ గడలకుఁ దట్టుచు

హేషారవమ్ములు ♦ హెచ్చి చెలఁగ

భటసింహ నాదముల్ ♦ పాటింపకనువంది

జయనిస్సనంబులు ♦ చదలుముట్ట

దండ నాథులమించి ♦ దళములుప్పొంగుచుఁ

బ్రవిమలతరమెన ♦ భక్తిఁగొల్వ

నాఁడు కర్మజు సేనపై • నడచినట్టి
రాజరాజచమూధాటి • అవ్వసేయు
రాజసమ్మనవెడలెనీ • రాజరాజు
ధర్మపాలునిమీఁది • కుద్దండవృత్తి.

49

క. ఇరువుర ప్రథమబలమ్ములు
సరిసరిగాఁ బోరఁదొడఁగె • సమాట్టువెసన్
బురికొల్పెఁ గొత్తపాజుల
దురము భరంబగుచువచ్చె • దోహతమెచ్చెన్.

50

క. నూతనసేనలమాళవ
భూతలనాధుండు పంచి • పోరుభరించెన్
ఖ్యాతికి నిదిసరికాదని
చాతుర్యముమీఁది రాజ • శాస్త్రాలుండున్.

51

చ. ప్రబల చమూపరంపరల • భండనభూమికిఁ గొల్పివానికిన్
సుబలుని దండనాధునివి • ఉచ్చపరాక్రముఁ జేసెనేతగాన్
సబలుఁడువాఁడు మాళవపు • సైన్యముపైఁబడి నుగ్గునూచగా
దబదబఁగుల్పఁజొచ్చినము • దంబుననార్పిరి పేర్చిమాగధుల్. 52

చ. అదిగని ధర్మపాలుఁడుమ • హాగ్రహమున్ వహియించియుగ్మండై
పదనగువాలుదాల్చి పరి • పంథిబలంబులఁ గొల్చియాఖిలున్
గదిసికరాళ ఖడ్గమునఁ • గంఠమువేతెగఁ ద్రుంచిమించినన్
మెదలకజాతీపాలు క్రియ • మెల్లఁగఁగుంకెను భానుఁడత్తటిన్

ఉ. రెండవనాఁడు శంబరుఁడు • తేఁడులతేని యనుజ్ఞఁబూనితా
దండధరుండు వోలెరిపు • తండములనైగటార్ప మాళవా
ఖండలుఁదార్చి వానిఁగడి • కండలుగాఁదఱిగెన్ మహాగ్రతన్
జండకరుండు మింటఁదన • శౌర్యముఁజూచుచు మధ్యనిల్వఁగాన్.

ఉ. మూడవ నాటి సంగరము • మోదముమీఱఁగ వేయికన్నులన్
జూడఁగ వచ్చెనోయనఁగ • నూర్చుఁడుపొల్చెను దూర్పుకొండపైఁ
గూడెను రెండుదండులును • ఘోరముగాననిసేయ సేనకున్
నాఁడునృపాలపాలుఁడు ధ • సంజయునామునిఁ బెట్టెఁగాపుగాన్.

చ. అతఁడు ప్రతాపవేగమున • నరగశతమునుమించి మరెడుచున్
శితతర. ఖడ్గధారరిపు • శీర్షములకొడివిఁజిమ్మెఁ జెందులన్
జతురతనాడునట్లు తన • శౌర్యముఁజూచిన వారలందఱున్
వెతకిననిట్టి వీరుఁడుధు • వికామతీయైకగ్రఁడు గల్గునేయనన్. 56

ఉ. అంతట శూరు లందఱు న • హేయని మెచ్చఁగ మించుమించి న
స్థైర్యము బాణవేగమున • నేడ్చెఁజూపుచు మాళవావనీ
కాంతుఁడు వచ్చి చొచ్చె రిపు • కాండము బెగ్గిల సంగరస్థలిన్
వింతగఁ గీడిపట్టి కురు • వీరుల వ్యూహముఁజొచ్చినట్లుగాన్. 57

ఉ. చొచ్చిన వెంటఁజొచ్చి రణ • శూరులు దన్నుపదండ నాయకుల్
చెచ్చెర శత్రుసేనలను • జిత్రవిచిత్రముగా వధించి కా
ర్పిచ్చునుబోలి యంటినఁ • బ్రసిద్ధపరాక్రమం డద్ధనంజయుం
డెచ్చిన కింగతో నడరి • యేవునుజూపఁదొడంగ వారిపైన్. 58

ఉ. అప్పుడు మాళవాధిపుఁ డ • హాపతితేజుఁడు తచ్చమూపతిన్
దెప్పరమైనవేగమునఁ • దెంపునఁదాఁకి కృపాణధారకున్
జప్పున వానిశీర్షమును • శౌర్యముతోఁ బలివెట్టి వైరులన్
గుప్పలుఁదిప్పలై పడఁగఁ • గూల్చి యదల్చెను శత్రుశేషమున్. 59

తే. అంత నాయ స్తగిరి యను • నరఁగుమీఁద
సౌమ్యభావమ్ముపూని యీ • జగతికెల్ల
శాంతిపాఠమ్మొనంగెడు • సాధువోలె
భాసిలుచు నుండె నాలోక • బాంధవుండు.

తే. అప్పుడాలమ్ముఁ జాలించి • యమలయశుఁడు
 ధర్మపాలుఁడు దళముల • దయదలిర్ప
 నరసి యుత్సాహమును గొల్పి • యంతవచ్చి
 స్నాన మొనరించి ఘాతవ • స్త్రములఁ దాల్చి.

61

తే. స్వచ్ఛమైనట్టి భక్తితో • స్వప్రకాశుఁ
 గొలిచి భోజన మొనరించి • కొల్కుదీర్చి
 మేటిమగలను మన్నించి • నాటిరాత్రి
 నిర్మలం బైన మనముతో • నిద్రవోయె.

62

క. ఆరేయి సార్వభౌముఁడు
 పేరెన్నిక గన్నయట్టి • వీరులనెల్లఁ
 గూరిమితో రప్పించి వి
 చారము శౌర్యమ్ముఁగొల్పు • సకణిం బెల్లెఁ.

63

సీ. సమరభీష్ముండని • చాలనేనమ్మిన
 ప్రబలుండు సుబలుండు • పడుటఁజూచి
 శౌర్యసమగ్రుండు • సంగరద్రోణుండు
 శంబరుం డనిలోన • సమయఁజూచి
 యరిదర్శభంజనుం • డగు ధనంజయుఁడును
 దురమున నసువులు • దొఱఁగఁజూచి
 వేనవేల్వీరులు • వీరకతోఁ బోరాడి
 రణరంగమందున • రాలఁజూచి

యొర్చియుండెడు నాకు నీ • యుర్విలోన
 సార్వభౌమాంక మేల మీ • సఖ్యమేల
 యొక్కఁడే పోరి రిపుతలఁ • జెక్కువాఁడఁ
 దక్కినన్ వీరకలోంబు • నెక్కువాఁడ.

64

చ. అనిన నృపేంద్రచంద్రునకు • సారణధీరుఁడు గేలుమోడ్చి యో
జననుతకీర్తి నీవు గను • సన్నయొనర్చినఁజాలు తేపు నీ
కనులకుఁ బండువొనటులు • గట్టిగ వేచెఱవట్టి యారిపుణ్
గొని యిటు వచ్చువాఁడ నిది • గో శపథంబని యార్చి పేర్చినన్.

క. మణిమయమౌ హారం బౌ

రణధూర్వహు కంఠమందు • రా రాజిడి యో

రణధీరా ! కొను జయమన

ధణధణ నిస్సాణరవము • తద్దయు మ్రోసెన్.

66

తే. ఇట్లు రణధీరు మన్నించి • యెలమి సంచి

దండనాథులఁజూచి యీ • ధైర్యనిధికిఁ

దోడుపడుఁడని శాసించి • వీడి కొలువు

నెమ్మదిగ సార్వభౌముఁడు • నిద్రవోయె.

67

క. తనఘోజుల నారేయినె

తనుఁ బతిమెచ్చంగ నడపి • దాయలచుట్టున్

వననిధిచుట్టిన తెఱఁగున

నునిచెను రణధీరుఁ డెంత • యును జిత్రముగాన్.

68

క. నమ్ముము మాళవపాలా

యెమ్మెయి సతీకీర్తినిన్నె • యెంచివరించెన్

ముమ్మాటికి నిజమిది నై

కొమ్మా యని కోళ్ళు కొక్కొక్క • కోయని కూసెన్.

69

క. కని రణధీరుని తంత్రము

మునుముందుగఁ దెలుప మాల్వ • భూపాలునకున్

దినవతి యంపిన సూచన

యన వేగురుఁజుక్క వొడిచె • నమరేంద్రుదిశన్.

70

తే. ఉదయరాగంబుతో లేచి ♦ హృదయమందు
 భర్మపాలుఁడు పరమేశుఁ ♦ దలఁచుసరికి
 చారులరుదెంచి మనచుట్టు ♦ శత్రుసేన
 ముట్టెనని తెల్ప నాజగ ♦ జెట్టి యపుడు.

71

తే. ప్రాణములుదాల్చి జీవచ్ఛ ♦ వంబు లట్లు
 బ్రదుకుకఁటెను ఘోరసం ♦ గ్రామమందు
 శత్రులను జీల్చి చెండాడి ♦ స్వర్గమందు
 నెమ్మదిగనుంట సర్వోత్త ♦ మమ్ముగాదె.

72

తే. అనుచు వీరులఁ బురికొల్పి ♦ హయమునెక్కి
 చండతరఖడ్గమును బూని ♦ సమరభూమి
 ధంధణార్భటితోఁజేరె ♦ ధైర్యజలధి
 శత్రుసేనాసముద్రంబు ♦ సరకుగొనక.

73

తే. సర్వసేనాధిపత్యంబు ♦ సరగఁదాల్చి
 చటులతరఘోటకమునెక్కి ♦ సంభ్రమమున
 మించి రణధీరుఁ డెలుఁగెత్తి ♦ మిత్రులార
 తడవ దేలిక నరులపై ♦ నడరుఁడనియె.

74

క. భేరీభాంకారమ్ములు
 దారుణఘోంకారములును ♦ దర్శిత భటహం
 కారములు సెలఁగె నిరుదెస
 పారలు దలపడిరి బాల ♦ భానుఁడు చూడక.

75

తే. సంద్రమును మించి పొంగెడు ♦ సార్వభాము
 బలములకు ముందు మాళవ ♦ పాలు దళము
 చిన్నదీవినిఁబోలియుఁ ♦ జెలఁగిచెలఁగి
 చిత్రతరముగ యుద్ధంబు ♦ చేసిపడినె.

76

ఉ. అత్తజీ ధర్మపాలుఁడు మ • హరణకాలుఁడు కీలఁబోలి తా
నత్తినకత్తి యెత్తినటు • లెక్కడఁ జూచినఁ దా నెయానటుల్
చిత్తమువచ్చినట్టులు వి • చిత్రగతిన్ విహరించి పోరిలో
నెత్తురు పేరులులంబటపి • నిల్చెను డస్సి హయంబె యూతగాన్

జే. నిలిచి యీలీల నలుదెస • నలమి కొనుచు
వచ్చు రిపులను జూచి వి • వ్యచ్చుపగిది
నడరఁజూచియు దేహమ్ము • బడలియుంట
వశముగాకున్న శిరమును • వాల్చియుండి.

78

ఉ. అంతకుమున్న యుద్ధమున • నారణధీరు పరాక్రమాగ్నిచే
సాంతముగా నశించిన స్వ • సైన్యగతిన్ దలపోసి పోసి ను
స్వాంతమునందు నాపరమ • శాంతుని ధ్యానమొనర్చి కొంతవి
శ్రాంతినిఁ గాంచ నుండఁగ వె • సన్ జెఱపట్టెను శత్రువాతనిన్.

ఉ. అప్పుడు మార్గవాధపతి • హర్షముతోఁబర మేళుఁ గూర్చియో
యొప్పులకుప్ప యీదశకు • యీగ్యునిగా నను నెంచినాడవే
చెప్పఁగరాని చిత్రములఁ • జేసెడివాడవు దీనిలోపలం
దప్పక నీకృపామృతము • దాచక మానవు గాద యామయా. 80

తే. అనుచు శాంతముతోనున్న • యన్నరేందు
గౌరవముతోడ నారణ • ధీరుడవుడు
సార్వభౌమునికడఁజేర్చి • సంభ్రమమున
నెంతయునుభక్తి నృపపతి • చెఱవాలిచె.

81

క. మందారుండా నృపతికి
నుందరపీఠంబొసంగి • శుభవీక్షణలన్
బొందుగరణ ధీరునిపై
మందారసుమంబులట్ల • మఱిమఱఁగురిసెన్.

82

ఆ. అంతధర్మపాలు • సాదరమునఁజూచి

మీసరాక్రమంబు • మెచ్చువచ్చె

మించివెలయునట్టి • మీరాజధానిని

జూచువేడగలదు • శుభచరిత్ర.

83

తే. అనుచు రణధీరుఁగాంచిన • నాతఁడపుడె

యధిప! యంతయుసంసిద్ధ • మనుచుఁదెలుపఁ

బ్రబలమైనట్టి శతురంగ • బలముతోడ

వెడలెమానవనాథుని • వీడుపట్టి.

84

ఉ. అక్కడ మాళవేంద్రపుర • మందలి యంతిపురంబులోపలఁ

జక్కనిమేడపై సరళ • చల్లనిగాలిని గూరుచుండితా

నక్కరుణా సుధాన్ధియగు • నప్పరమేశునిఁ గొల్చుచుండఁగా

నక్కడికేగుదెంచెను స • మాదరచిత్తముతోడ భద్రయుఁ.

85

తే. అంతవిజయేంద్రుఁ డేతెంచి • యమలభక్తి

తల్లికిని భద్రకును మొక్కిరి • తండ్రియలఁచి

వీనులకువిందు గొలిపెను • విజయవార్త

లిందుఁగలవేని దెలుపుచు • పొందుజనని.

86

తే. అనినఁదనయుని వాత్సల్య • మొనకఁజూచి

పూజ్యుఁడగు నీదుజనకుండు • మొన్ననన్న

మనకుఁ బంపినవార్తల • వినిచితిఁగద

నేటివార్తలదేలకో • నిలిచెరాక.

87

తే. సంజగావచ్చె మనములు • సంచలించె

నెట్లుగానున్నదో కదా • యీశ్వరేచ్ఛ

విజయమగుఁగాక నాప్రాణ • విభునకెపుడు

సుగుణమణిగణ ఖనియగు • శుభునకెపుడు.

88

తే. అని సరళతత్తఱిలభద్రః • యామైఃజూచి
రాణినేనెంత దౌర్భాగ్యః • రాలనమ్మ
యందఱినిఁ గట్టిములముంచి • యివిభమున
బ్రదికియున్నాను జీవచ్ఛ • వంబువోలె.

89

తే. అనుచునుండఁగఁ బురమెల్ల • నాక్షణంబు
కొల్లవోయిన యట్టులు • గొల్లుమనియె
భయఁదొకఁడు వేగఁబఱుతెంచి పృథువుగారు
చెఱునుబడిరని చెప్పిని • శ్చేష్టఁడయ్యె.

90

తే. పిడుగుఁబోలిన యీవార్త • వినెనొలేదొ
పుడమిపైఁబడి సరళదా • మూర్ఛవోయె
నేడ్చుచే భద్రకుత్తుక • యెండిపోయెఁ
బురము దుఃఖాబ్ధిలోఁబడి • మునిఁగిపోయె.

91

ఉ. ఆవిజయేంద్రుఁ డప్పుడు మ • హాగ్రహ వేగముచేతరోఁజుచున్
దావకృశానుఁడై యడరి • తాలిచిఖడ్గముఁజేరి యాభటున్
భూవరచంద్రు నాజనకుఁ • బోరునఁబట్టిననీచుఁ దెల్పరా
కావరమింక వానితల • గ్రహుగ్రహ వృక్కలు గాఁగఁ జీల్చెదన్.

క. అనుచున్ దనయుండాడెడు
ఘనవీరాలాపమపుడు • కర్ణామృతమై
తనమూర్ఛఁ బోఁదొలంచిన
వనితామణి సరళలేచి • వాత్సల్యముతోన్.

93

క. ఔరా మత్కులభూషణ
యారా శౌర్యావతార • యారాతండ్రి
యారానీబోఁటి సుతుం
డేరాజునకుండు నత్తఁడె • యలధన్యుఁడురా.

94

క. పదియాఁడెడల వాడవు

కదనంబొకసారియే నిఁ ♦ గనియెఱుగవు నే

నదనెఱిగి నీకుఁదెలిపెదఁ

బదపోదమురమ్ము పుత్ర ♦ పృస్తుతిపాత్రా.

95

తే. అనుచుదనయుని నోదార్చు ♦ జననిజేరి

చెప్పఁగానంత దుఃఖమ్ము ♦ చేతఁగలఁగి

కన్నులను నీరుకాల్వలై ♦ కాలుచుండ

భద్రవాపోయె నిట్టులా ♦ పదలఁదలఁచి.

96

సీ. కన్నవారలు నన్నుఁ ♦ జిన్ననాఁడే వీడి

చయ్యన నేగిరి ♦ స్వర్గమునకు

వలచినవరుఁడు నా ♦ వలపుఁ జూడకముందె

వీరలోకంబును ♦ జూఱగొనియెఁ

బెంచిననాయన్న ♦ ప్రేమమించుకలేక

కింద్రమీఁదెఱుఁగక ♦ కినిసియాడె

ననుజేరనిచ్చిన ♦ న్యాయస్వభావుండు

వైరిచేఁ జెఱవోయెఁ ♦ బోరిలోన

నాత్మహత్యకు నొప్పదీ ♦ యంతరాత్మ

యేమిసేయుదు నెటఁబోదు ♦ నెవరిపాలఁ

బడుదునో దేవదేవా ! కృ ♦ పాపభావ

యేల నావంటి దౌర్భాగ్య ♦ గాలు జగతి.

97

తే. అనుచు బొక్కెడు భద్ర న ♦ కుగనను జేర్చి

చీరచెఱఁగునఁ గన్నుల ♦ నీరు దుడిచి

ప్రేమదొలొక్కడుచూపుల ♦ మోముఁజూచి

సరళ యిట్లనిపలెగ నా ♦ సాధ్వీకపుడు.

98

తే. పతినతుఁ సర్వ మొక్కఁజై ♦ పరఁగుకతనఁ
బతిప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్ప ♦ సతికివలయుఁ
గాన నినుఁ గాచుభారంబు ♦ పూనుదాన
స్వామియాజ్ఞను దలఁదాల్చి ♦ ప్రబలుదాన.

99

తే. అనుచు నిద్దఱఁ దోకొని ♦ యరిగి సరళ
సర్వరక్షకు సర్వాత్ము ♦ సర్వవేద్యుఁ
దలఁచినకొలంది ధైర్యంబు ♦ దళుకులొత్త
రేయిఁబవలును నడచుచు ♦ బోయిపోయి.

100

మ. నటదుత్తుంగతరంగమాలికలతో ♦ నానాజలకాళితోఁ
దటభాస్వత్పటు పాదపవ్రజముతో ♦ ధావత్ప్రవాహంబుతోఁ
జటులోద్ధూతవరాంబుశీకరలస ♦ చ్ఛాంతాచ్ఛవాతంబుతోఁ
నటరంజిల్లెడు శ్యామలానవఁగనెన్ ♦ హర్షప్రకర్షంబుతోన్. 101

ఆ. అంత నా స్రవంతి ♦ చెంత నా మువ్వురు
దివ్యదృశ్యములను ♦ నేవదేవు
మహిమఁ జూచి చూచి ♦ మది సంతసిల్లుచుఁ
గొంతకాలముండి ♦ యంతమీద.

102

సీ. అలలపై నెలమి ను ♦ య్యెలలూఁగుచుండెడు
రాజహంసమ్ముల ♦ రహినిమీటి
చప్పుడింతయులేక ♦ యొప్పుతో నడు నీటఁ
జెరలాడు చేపల ♦ చెన్ను మించి
భూరివేగమున గం ♦ భీరజలమ్ములఁ
బాటు నక్రమ్ముల ♦ భాతిఁ దెగడి
కడలిలోపల నల్ల ♦ కల్లోల మొనరించు
తిమితిమింగిలముల ♦ తెఱఁగుఁ దన్ని

యెంతయును జిత్రరీతుల • నీడియ్యాది
 వీరులానది దాటిరి • వేడగ్రమీటి
 యిద్దచరితులు భవముఁ ద • రిందుకరణి
 నద్భుతమువారివారి వి. • హారసరణి.

103

తే. దాటి శ్యామలనీలీల • ధైర్యధనులు
 దైవమునె నమ్మి యూతగాఁ • దనరి తనరి
 యడవులను గుట్టలను బడి • యలసియలసి
 విడక రాత్రియుఁ బవలును • నడచి నడచి.

104

ఉ. కాంచిరి కష్టమున్ సుకము • కావడికుండలు వీనికెప్పుడున్
 సంచలనంబు నొందక పృ • శాంతమనస్కత సాధువృత్తితో
 మించిన భక్తి నీశ్వరున • మేమును గొల్వఁడు మీరలందు బో
 ధించుమునీంద్రుఁడందమున • సంతయుఁబొల్పుఁడరాధరేంద్రమున్.

క. హారావళి యను నాగిరి

జేరంజని సరళసరళ • చిత్రముతోడన్
 భూరిమహీధ్రముఁ జూపుచు
 నారమణికి భద్రకనియె • నంచితసరణిన్.

106

సీ. నాసెలయేలుల • స్నానపానమ్ముల

నెలమితో నొనరించి • చెలఁగుఁ డీరు

నాభవ్యతరువుల • శోభిల్లుఫలముల

నాహార మొనరించి • యలఁగుఁ డీరు

నాగుహంతరముల • నాగుణాకరులీల

భక్తితో ధ్యానించి • పరఁగుఁ డీరు

నాపాలిశత్రులఁ • జూపువాలనిలీల

మించుసేమమ్మున • మెలఁగుఁ డీరు

అనుచుఁ బలెక్కుడుఁ జూడుమీ ♦ యద్విరాజు
మనకు భగవంతుఁడే యిట్టి ♦ ఘనునిఁ జూపెఁ
గాన నీమహనీయుని ♦ కడనయుండి

యీవిపత్సాగరముదరి ♦ యింపవలయు.

107

తే. అనుచు నాకొండమీదికి ♦ నరిగి యచటఁ
జక్కఁగాఁ బొల్చు నొక పర్ణ ♦ శాలఁ గట్టి
యందు వసియించుచుండిరి ♦ హర్షధాముఁ
డగు పరాత్పరుఁ డేవారి ♦ నరయుచుండ.

108

మ. అటమందారుఁడు ధర్మపాలునగరిన్ ♦ హర్షంబుతోఁ జేరియం
తటభద్రన్ వెదకించియెచ్చటను ద ♦ త్తన్విన్ బురిన్ గానమిన్
గుటిలాత్ముండని మాళవేంద్రునిఁ జెఱన్ ♦ గూర్గంబుగాఁ జెట్టి తా
నటు నాపట్టణమందెయుండెఁ బ్రజ ♦ హహాకారముల్ సేయఁగాన్
మాటినీ.

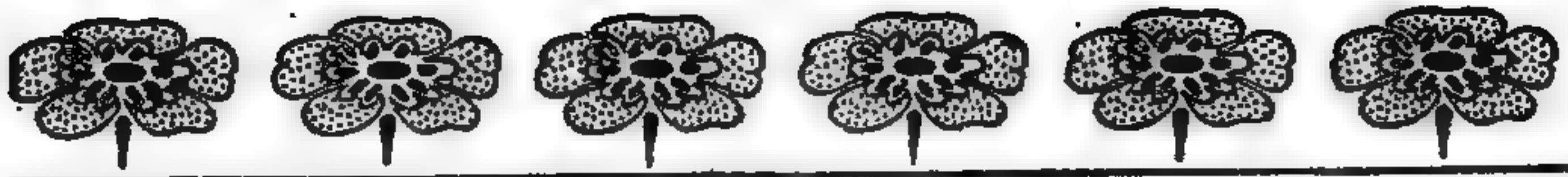
మతిజితరిపుసూత్రా ♦ మంగమాంబాసుపుత్రా
ప్రతికవినుతిపాత్రా ♦ రాజరాజేంద్ర మిత్రా
అతులగుణపవిత్రా ♦ అచ్చతేజోబ్జ మిత్రా
సతతశుభచరిత్రా ♦ సజ్జనోద్యాన వైత్రా.

110

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వరకరుణాఫలితలలితకవితాకలిత శ్రీ రామల
క్ష్మణంబా బుచ్చివేంకయ మాత్యతనూజాత సకలసజ్జనవిధేయ
ఆదిపూడి సోమనాథనామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీ
విజయేంద్ర విజయంబను సుప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ
విజయేంద్రవిజయము.

తృతీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీవైభవ దేవేంద్రా
కేవల విద్యాప్రచార • కృష్ణమహేంద్రా
పావన గుణగణసాంద్రా
రావుకులక్షీరజలధి • రాకావంద్రా. 1
- క. ఆలింపును మందారం
దాలీల స్థర్మపాలు • ననుపమశీలుం
జాలిగొనక చెఱులోనిది
యేలైమాళవము పూజల • కెల్లనుబులియై. 2
- క. ఆత్రేడు లిట్లుగడచిన
నాత్రేడుల త్రేనిసుతకు • హర్షలతకుఁజే
కూరెను యావనరాజ్యం
బేరును వర్ణింపఁగాని • యింపున్నింపెన్. 3
- తే. అవయవంబులు స్ఫుటములై • యలరఁదొడఁగె
వింతగా మేనిలోనొక • కాంతిగలిగె
స్వరము హృద్యమ్ముగామాటె • ప్పారుమీటె
బాలయీలీల నప్పుడు • కేళిసలిపె. 4

ఉ. చెంగుననెక్కి గుట్టమును ♦ జేతులబంతులుదాల్చి యాడెడికొ
మంగళగీత జాతముల ♦ మాటికిఁబాడుచు వీణెమీపెడికొ
ముంగురులెంతయుం గదల ♦ ముచ్చటనుయ్యెల లూఁగుచుండెడి
నొబ్బంగిజలాశయమ్ముల వి ♦ నోదనుమీఱఁగ నీఁదులాడెడికొ. 5
మత్తకోకిల.

ఎల్లవిద్దెలఁబుట్టి నిల్లయి ♦ యెంతయుంగరుణాళువై
తల్లినిన్మ్రొటపించి వెల్గెడు ♦ ధర్మమార్గ వినోదయై
యుల్లమందుఁ బరేశునెప్పుడు ♦ నుంచికొల్పెడు భక్తయై
యెల్లరుం దనుమెచ్చుచుండఁగ ♦ వింతియొప్పెను ధన్యయై. 6

సీ. ఒక్కనాడక్కన్య ♦ యుచితరీతినిదండ్రి
దర్శింపనాతఁడు ♦ దయదలిర్ప
నమ్మకూర్చుండవే ♦ హర్షలతాయని
పీఠమ్మునెట్లించె ♦ బ్రీయతనయకు
దానిపైఁగూర్చుండి ♦ తండ్రినేనొకమాట
వినన్ వింపఁగవచ్చి ♦ యున్నదాన
ననిన మాయమ్మరో ♦ యదియేమి తెలుపవే
వీనులవిందుగా ♦ విందుఁదల్లి
యనిన నామెమనమ్ములో ♦ నమలమైన
భక్తిపొరలుచువచ్చినఁ ♦ బరమపురుషుఁ
దలఁచి కన్నులయందుండి ♦ ధారగాఁగఁ
దొరఁగు హర్షజలమ్ములఁ ♦ దుడిచిపలికె. 7

సీ. బ్రహ్మాండకోటుల ♦ భరియించి సతతమ్ము
కరుణాస్వరూపుడై ♦ క్రాలువాడు
సుందరస్వర్గమో ♦ నందనోద్యానమో
కామధేనువో కాక ♦ కల్పతరువో

యననలరారునీ ♦ యార్యభూమి సృజించి

యురు కృపామృతమును ♦ గురిసినాఁడు

కూర్మిమైమదిని స ♦ ద్ధుణముల నాటంగఁ

బ్రబలుతొ భక్తులఁ ♦ బంపినాఁడు

వారిలోపలఁ బూర్ణశు ♦ భ్రాంశువోలె

వెలుఁగుచున్నాఁడు బౌద్ధుఁడన్ ♦ విమలకీర్తి

ధరణినంతను దయచేతఁ ♦ దడుపఁబూని

నర్వమర్పించి చెలఁగిన ♦ శాంతమూర్తి.

8

తే. అమ్మహత్ముని బోధామృ ♦ తమ్ముధరణి

నెఱపఁగానెంచి చెల్లెలి ♦ నెమ్మిఁగాంచి

యమ్మ సస్నానురాలవై ♦ యలరుచుండి

ధర్మమంతటఁ జాటునొ ♦ నిర్మలాత్మ.

9

తే. అనుచుఁ బంపెనుబరదేశ ♦ మమలకీర్తి

నర్వవినుతుఁడశోకుఁడన్ ♦ చక్రవర్తి

శాక మేకాని మాంసమ్ము ♦ చవిగొనండు

సాదరంబున నెల్లర ♦ నిరయుచుండు.

10

క. అతని శిలాశాశనతతి

యతులితమై వెలయుచుండు ♦ నరతటనిపుడున్

వెతకిన నతనిసమానులు

కుతలమ్మున నుండఁబోరు ♦ కూరులున్యపతుల్.

11

ఉ. ఎందఱురాజు లిద్ధరణి ♦ నేలిరిగారున్యపాల కోటిఁబూ

ర్ణేందునిమించి వెల్గెడున ♦ రేండునశోకునిఁ బోలినారెయూ

యందమువేఱుచందము ద ♦ యాగుణకందము దానియందునే

కందును జూపఁజాలమిఁకఁ ♦ గల్పశతంబులువేచి చూచినన్. 12

తే. అతఁడు మీరేలుమగధనే • యవ్వడేలెఁ
గాన మీరమ్మహాత్ముధ • ర్హనుసరణిఁ
జెల్లెలిని నాదరించుదుఁ • జెలఁగవలయు
మాంసభక్షణమును మాని • మనఁగవలయు.

13

తే. పతితపావనభక్తహ్ని • తృన్మనదన
సూరులందఱు నభినవా • శోకుడనుచు
నాదుజనకునిఁ బొగడంగ • మోదమందు
భాగ్యమది నాకుఁగల్గునె • పరమపురుష.

14

అ. అనినహర్షలతను • వానరమ్మనఁ జూచి
యమ్మ! భద్రలేదె • యాదికింప
నేమిసేయువాఁడ • నెక్కడఁజనుచాఁడ
ననుచునువ్వులించె • నవనివిభుఁడు.

15

తే. అంతలో నొక్కఁడరుదెంచి • యధిప! యధిప!
క్రూరమృగములు గ్రామముల్ • దూఁజెడిదూఁజె
భూవరులకార్త రక్షణ • భూషణంబు
కాన వెడలుము వ్యాఘ్రుసం • ఘములఁడునుమ.

16

తే. అనినవానికి నిదెవత్తు • ననుదుఁదెలిపి
పంచిహర్షలతం జూచి • బాల! చెపుమ
వ్యాఘ్రమును మాంసహరిని • వసుధనేల
దేవుఁడుసృజించి శౌర్యంబు • దీసికొనఁగ.

17

తే. అనినఁ జిలునవృన్దవిన్ద • యన్నమిన్న
కన్నతండ్రికి మనమున • నున్నచిన్న
సంశయమ్మును నెగఁజిమ్మ • చతురసరణిఁ
బలికెనిట్టులు వినయమ్ము • దళకులొత్తు.

18

చ. తమతమ జట్టువీడనివి • ధమ్మలజంతుల నాజ్ఞవెట్టఁగా
 సమద మృగోత్కరమ్ములను • సంసృతిలో నృజియించిదేవుండ
 కృమముగఁజేర్చిబొబ్బలమె • కమ్ములుగౌరవములందుఁజొచ్చినన్
 మమునృజియించెవానిఁదును • మాడఁగ నార్తులయార్తిఁదీర్పఁగాన్
 తే. సములనధికులతోఁ బోర • శౌర్యమగును
 దీనయైయెంటి దిరిగెడు • దానిమీఁద
 కుఱికి వ్యాఘ్రంబుచూపెడు • నుగ్రవృత్తి
 కౌర్యమగుఁగాక కేవల • శౌర్యమగునె. 20

చ. అనిన మహీంద్రుఁ డామెకను • నమ్మరొసృష్టినిజూచికాదె యీ
 మనుఁజుఁడు నేర్పుచుండును స • మస్తగుణంబులుగాన మాంసమున్
 దినెడుమృగంబులం గనుచు • దేకువఁబ్రాణులఁజంపికూరిమిన్
 దనకశనంబుచేసికొనుఁ • దప్పనియెంచక మానవుండిలన్. 21

చ. అనినఁగృపా స్వరూపయగు • నానుతయిట్లను మీనుమీనులన్
 దినఁగనుజూచి మానవుఁడు • దెంపునమానవునిన్ భుజించునే
 మనకుఁ బరాత్పరుండు పెరి • మన్ దయచేసిన బుద్ధిఁజూపఁగాఁ
 జనదె సమస్తకార్యముల • సర్వమెఱింగిన మీకుఁ దెల్పినె. 22.

తే. ప్రాణిప్రాణంబు దీయుట • పాపమంచుఁ
 దెలియఁడెవ్వఁడు జిహ్వాను • ద్రిప్పలేక
 నరకమాగఁంబులోఁ బడి • సరకుగొనక
 వంచనముసేయఁ బూనునీ • శ్వరునిగూడ 23.

తే. అనుడుఁ జిత్తంబు వరకృపా • యత్తమగుడు
 నమ్మ! నమ్ముము నేనుమాం • సమ్ముదినను
 గాని వేటనురణమునఁ • గడఁగినపుడు
 ప్రాణులను జంపకుండఁగాఁ • బరఁగుటెట్లు. 24.

తే. అనిన ధర్మమ్ములన్నియు ♦ నరసి నట్టి
పరమకోవిదయగుట నా ♦ భవ్యచరిత
హాషణలతసెప్పె నివ్వినది ♦ నవనిపతికిఁ
జక్కఁగాఁ దెలియునట్లు ని ♦ స్సంశయముగ.

25

తే. కూరమ్మగములఁ వైరులఁ ♦ గూల్చుటరయఁ
బ్రజల రక్షించుటకుఁ గాన ♦ రాజులకును
ధర్మమైయుప్పు దీనిని ♦ దప్పవార
లిందునందును సౌఖ్యమ్ము ♦ లందలేరు.

26

మహాస్థగర.

జనకానీవెంట వత్తున్ ♦ సరసరపులులన్ ♦ జంపిచెండాడితెత్తున్
వనమున్ వేవేగఁజొత్తున్ ♦ వనమ్మగతతులన్ ♦ వాలునన్ జీల్చివైతున్
ననునేఁజెప్పంగఁజాలన్ ♦ నవనవవిధులన్ ♦ న్నంచరింతున్ గలంతున్
గనమీరల్ నాదుశక్తిన్ ♦ గడఁగెనుసుగతిన్ ♦ గాఢశౌర్యప్రస
క్తిన్. 27

తే. అనుచుఁజేలమ్ము నెగఁగట్టి ♦ యాడుచుండు
కొంగుఁజక్కఁగదోఁపి ముం ♦ గురులదువ్వి
వేణిఁ జొల్లెముగాఁజెట్టి ♦ వీరరసముఁ
గుమ్మరించుచు మోమునఁ ♦ గొమ్మనిలిచె.

28

తే. చూచిభూవిభుఁ డామెను ♦ జోద్యమంది
యమ్మ నాచిన్నిముద్దుల ♦ గుమ్మరమ్మ
వేటలోనీవు విహరించు ♦ విధముఁగాంచి
ధన్యుడయ్యెద మత్ప్రియ ♦ తనయ ! యనియె.

29

ఉ. అంతట వారలిర్వురుహా ♦ యంబులనెఁగ కృపాణపాణులై
వింతగ నందఱుంగనఁగ ♦ వేటకువెల్లిరి ధంధణార్భటిన్

బంతములాడుచున్ శునక ♦ వర్గముఁదోఁగొని సాధనాఢితోఁ
జెంతలముందు వెనకలఁబడి ♦ సిద్ధులుబోయలుగొల్పుచుండఁగాన్
తే. జనకుఁడును చిడ్డయారీతిఁ ♦ జనివనహ్మఁ
జొచ్చివిడిసిరి యంతటఁ ♦ జుట్టానుట్టి
హర్షలతచూచి యానంద ♦ మఱిను మునిఁగి
తండ్రికిట్టులు పలికె ను ♦ చామయెక్కి.

31

తే. విశ్వపతి మందిరమ్మున ♦ వేషగమీఱు
గుండ్రమైపొల్పు బల్లయా ♦ క్షోణితలఘు
లీలగా నావసంతుడన్ ♦ నూలియడిన
చారుతరపుచ్చ గుచ్చమ్ము ♦ భూరివనము.

32

సీ. పలురకమ్ములపూల ♦ పరిమళమ్ములఁగూర్చి
నానకు నొడగూర్చు ♦ నవ్యసుఖము
పలుతెఱంగుల పక్షి ♦ కులరవంబులఁగూర్చి
వీనులకును గొల్పు ♦ విగదుసతము
వివిధవృక్షమ్ముల ♦ వింతగా జతఁగూర్చి
యొదిగించు నిదెనయి ♦ నోతనవమ్ము
సుమరసమ్ములనెల్లఁ ♦ జోద్యమ్ముగాఁగూర్చి
జిహ్వాకుఁ దేనెచేఁ ♦ జిల్గుముదము
చెలఁగియిట్టులు చిత్రవి ♦ చిత్రగతులఁ
బరమపూరుషమహిమా ప్ర ♦ భావిభవముఁ
దెల్లముగఁ నందఁజెఱిగెడు ♦ తెన్నునందుఁ
జాలుచున్నది చూడుఁడీ ♦ చారువనము.

33

సీ. ఒడలికేనెంతయు ♦ వడగాలిసోఁకుచు
దున్నాఁజై గ్రమ్మెగ్రీ ♦ ప్తమ్మునందుఁ

గాన నభ్యంగన ♦ స్నానమునొనరించె
 వనలక్ష్మి చక్కగా ♦ వర్షమందు
 నెమ్మిత్తో గూర్చుండి ♦ నీరెండలోపల
 దడియాడ్చుకొనె శర ♦ తృమయమందు
 గమగమ వాసనల్ ♦ గ్రమ్ముచుండెడునట్లు
 హిమకాలమందు ధూ ♦ పనునుబట్టె
 దలనునంటిన పొట్టును ♦ దులిపి దులిపి
 చిక్కులెడలించు కొన్నియెను ♦ శిశిరమందు
 నెల్లనగలను దాల్చి స ♦ ర్వేశుకరుణ
 నెంతమెఱసెనొ కనుడీవ ♦ సంతమందు.

34

తే. అడవినార మహద్దశ ♦ యందుఁజెట్టి
 దానిచేదన్నుఁ దనచేత ♦ దానినెలమి
 గాచుచుండును వ్యాఘ్రసం ♦ ఘంబుజగతి
 నీశ్వరునిసృష్టిచైతన్య ♦ మేమిచెపుదు.

35

తే. అనెడునంతలోన ♦ నావలనొకవంక
 భయముచేతగుండె ♦ బద్ధిద్రులగుడు
 జెట్లమీదనుండి ♦ చిన్నపిల్లలతోడ
 గోతులఱచి కొనుచు ♦ గూలెనవని.

36

తే. అంతవ్యాఘ్రమొకటి ♦ యచ్చటికరుదెంచె
 బోయలదిగొఁగొట్టు ♦ పులిపులియని
 బల్లెములనుజేత ♦ బట్టికేకలువేయ
 నపుడుహర్షలతమ ♦ హగ్రహమన.

37

క. పలకనువాలుంజేకొని
 పులికెడుటను నిల్చెనదియుఁ ♦ బొంచిపయికిదా

నలుక మెయినెగురఁబలకన్

జులుకనగానడ్డమిడియె ♦ సూటి మెఱయఁగాన్.

38

ఆ. ఇట్లు డాలునడ్డ ♦ మిడితనకత్తితోఁ

బొట్టజీల్చివైవ ♦ బొబ్బపెట్టి

భూమిమీఁదదొల్లి ♦ పులిప్రాణములవీడె

హర్షలతనుబొగడి ♦ రఁదఱపుడు.

39

క. వీరమణీ ! రావేయని

కూరిమితోవెఁన్నదట్టి ♦ కూతుశిరముఁచా

మూరుకొనెమనుజనాథుఁడు

సారెకుఁగనులందుహర్ష ♦ జలములురాలన్.

40

తే. అంతరాకన్నె తండ్రికి ♦ నమలభక్తి

మొక్కిగ్రయిల్లనెఁ బరమేశుఁ ♦ డక్కజముగఁ

బులికి వృదుతరమైనట్టి ♦ పాట్ల నడియెఁ

గాననఁ జీల్చుఁగల్గితఁ ♦ గఁటిచెనుతి.

41

తే. అనెడులోపల బోయలు ♦ వనముఁ దిరిగి

భక్తికొలఁదిగఁ బండులు ♦ పలురకములు

పూవుఁదేనియతోఁ చెట్టి ♦ మొక్కిగ్రనిల్చి

యంత భూకాంతుఁడెంతయు ♦ నలరునల్లు.

42

సీ. పనసపండులఁ గోసి ♦ తొనలుగా విడఁదీసి

యుంచె నాకునచాని ♦ నొక్కబోయ

మంచిమామిడిపండ్ల ♦ మించు కత్తినిగోసి

ముక్కలుగాఁ బెట్టె ♦ నొక్కబోయ

వెలఁగపండులఁచుందుఁ ♦ గల గుఱ్ఱుఁదగఁదీసి

యొక్కచో నిడియె మ ♦ తొక్కబోయ

పువ్వుతేనియ వంచి ♦ పాలువగుదొన్నెలఁ

జక్కఁగానించెఁ దా ♦ నొక్కభోయ

యొక్కఁడు వీచుచునిలఁబడె ♦ నొక్కవంక

నొక్కఁడేలల వినిపించె ♦ నొక్కవంక

నొక్కఁడు పలురవములు పల్కె ♦ నొక్కవంక

నొక్కఁడు విలువిద్దెలనుజూపె ♦ నొక్కవంక.

43

ఉ. అప్పుడుతండ్రియున్ సుతయు ♦ నాఫలముల్ భుజియించుచుండఁగాఁ

జప్పున నొక్కకాటెనుము ♦ చక్కఁగ వారలపైకి దూకినన్

గొప్పుననారిఁగూర్చి యొక ♦ కూరతరంబగు బాణరాజ మా

యొప్పులకుప్పనాటెను మ ♦ హొగతదాని లలాటముచ్చిపోన్.

క. గిరగిరఁదిరుగుచు నిలఁబడి

తొలుగెను బాణంబులంత ♦ దుష్టమృగంబున్

బారిగొనిన తననుపుత్రినిఁ

బగమాదర దృష్టిఁజూచి ♦ ~~హస్తమున్~~.

ప్రభువరుడెలమిన్

45

తే. హర్షలతతలపైఁదన ♦ హస్తముంచి

యమ్మనూఁతేండ్లు బ్రతుకవే ♦ యనుఁగుబిడ్డ

కొండవలెవచ్చిగండమ్ము ♦ కొనకుమంచు

వలెనుదాఁదేలిపోయెను ♦ బాలనేఁడు.

46

తే. అనినఁజూచితిరాతండ్రి ♦ యాకులలము

తినెడుదీనికినెంతటి ♦ తెగువగలదొ

యొక్కొక్కప్పుడుపులినేని ♦ నుక్కడంచు

నిలనుశౌర్యంబుమాంసహా ♦ రులకెకాదు.

47

ఆ. ప్రబలమైనబలము ♦ పశువులకున్నను

జగతినిండశత్రు ♦ చయములున్న

బుద్ధిబలముచేత • భువిలోన మనుజుండు

వీనినన్ని నోర్చి • వెలయుచుండు.

48

తే. ఎంతబలమున్న శౌర్యము • దెంతయున్న

నొక్కఁజాణమ్ము చేనిది • యుక్కడంగె

నెట్టిబుద్ధిని మనకిడె • నీశ్వరుండు

గాంచి సుఖముల నాతనిఁ • గాంచుకొఱకు.

49

క. అనుచుసుఖాలాపమ్ములు

జనకునితోఁ దనయయాడు • సమయమునఘ నా

ఘనముతీమినట్లు రవములు

మనములు సంచలనమందు • మాడ్కివినఁబడెన్.

50

కవిరాజవిరాజితము.

పులులిరువంకల • నొబ్బలు నెట్టుచు • భూరిభయంకర రూపములన్

దలఁకకవచ్చెను • ధైర్యవినోదులు • దండ్రెయుబిడ్డయుదర్పముతోన్

దలయొకవంకకుఁ • దట్లె కత్తులు • చాల్చిహయమ్ముల నెక్కివ

డిన్

జెలఁగుచు బోయలు • సెలఁగానినానము • సేయుచు వెంటనుగొల్చి

చనన్. 51

ఉ. అక్కడఁ బర్వతంబుపయి • నాచిజయేంద్రుఁడు మాత్రశిక్షచే

జక్కఁగ నెల్లవిద్దెల వి • శారదుఁడై సమరాగమంబునం

దక్కజమైనపాండితిని • నర్జునుమించి ప్రతాపభీష్ముఁడై

యక్కరుణాఘనీశ్వరుని • యాదరదృష్టిఁబ్రవర్థమానుఁడై.

52

సీ. వీరలక్ష్మీ వసించు • విపుల సభాస్థలం

బన వక్షము విశాల • మగుచుఁజెలఁగ

బ్రహ్మతేజంబును • బ్రహ్మరంజితైదు

పద్మపీఠంబయి • పదనమొప్పు

నయనాబ్జములు దయా • నాట్యరంగంబులై

యెనలేనికాంతుల • నీనుచుండ

శౌర్యసాగర జన్య • ననుదగ్ర వీచికా

ద్వయమనబాహువుల్ • దనరుచుండ

నూరులేమని చెప్పను • వీరులలరి

యూరయని తలలూఁచెడు • నట్లు మెఱయ

భవ్యయావన సామ్రాజ్య • పట్టిభద్రుఁ

డగుచు వెలుఁగొందె మధ్యంప • నాకుగోలె.

53

తే. ఇట్లువిలసిల్లు నావిజ • యేంద్రుఁ డెపుడుఁ

దనకుఁ దల్లియు గురువయి • తనరుచుండి

యన్నివిధముల నరసెడు • నమలమతికి

సరళకతిభక్తి సేవలు • సలుపుచుండు.

53

తే. మఱియు భగవంతు పద్మణ • మహిమఁదలఁచి

మేనఁబులకాంతురమ్ములు • మించుచుండఁ

గనులహర్ష జలమ్ములు • గాఱుచుండ

నద్భుతానంద పరవశుఁ • డగుచునుండు.

55

సీ. ఒకసారి పరమేశు • నుత్సంగ మర్చిన

యట్లైన నెంతయు • నలరుచుండు

నొకసారి భగవంతు • నకలంక వాక్యముల్

వినఁబడినట్లైన • వీనులొగ్గు

నొకసారి తనుదేవుఁ • డుద్ధరింపఁగ నెంచి

నట్లైన హస్తమ్ము • లట్లెఱాపు

నొకసారి తనలోటు • లకు స్వామికినిసిన

యట్లైన దుఃఖాన్ని • యందుఁగ్రాగు

నిట్లునిర్మల భక్తిచే • నెసఁగుచుండి
 న్యాయమాగణమ్ము లోపల • నడచుచుండు
 గరుణయును న్యాయమెచ్చట • గాంచునచట
 సర్వమయుఁగాంచి నట్టులు • సంతసిల్లు.

56

తే. ఇట్లు తల్లినిఁ బరమేశు • నెలమిశోడఁ
 గొలుచుచుండియుఁ దండ్రికి • గలిగినట్టి
 దుర్దశఁదలంచి వైరిపై • దూఁకమండు
 మాతయాజ్ఞ నిరీక్షించి • మసలుచుండు.

57

క. ఇటులుండఁగ నొకదినమునఁ
 దటుకున నరుదెంచి సరళ • తననేత్రములన్
 బొటపొట నీరుంగార్చుచు
 నటమటతో నిట్టులనియె • నాపుత్రునకున్.

58

చ. తుదిమొదలంట విద్వేలను • దోరపుఁగూరిమి నేర్పినాను నన్
 ముదమునఁ చేల్పఁగాఁదగదె • పోయిభవజ్జనకున్ మహాత్మునిన్
 మదమునఁబట్టినట్టి కృప • మాచిన యాఖిలునోర్చిరాఁగదె
 యిదిచనునీకుఁగాదె విజ • యేంద్ర ! కుమార ! వివేకసాగరా !.

తే. తల్లిదండ్రులవెతఁ దీర్పఁ • దలఁపఁడేని
 దైవభక్తిని జిత్తమ్ము • దడపఁడేని
 నరులనాజినిజీల్చి చెం • దాడఁడేని
 గలుగనేటికి క్షత్రియ • కులమునందు.

60

సీ. ఈవిజయేంద్రుఁడే • యెల్లవిద్వేలఁదేటి
 భ్యాతి నల్లికుగలఁ • గాంచునంచు
 నీ విజయేంద్రుఁడే • యెంతయు శౌర్యంబు
 జూపివైరులఁ దెగఁ • జూచునంచు

నీవిజయేంద్రుడే • యెలమితో దీనులఁ

బోషించినతీగర్త్తిఁ • బొందునంచు

నీవిజయేంద్రుడే • యీశ్వర భక్తిలో

నిరతుడై ధర్మాన • నెగడునంచుఁ

జెప్పుచుండిన నీతండ్రి • చెఱునుబడియె

నతని విడిపించి తెచ్చుట • యర్హమయ్య

పూతచారిత్రమును జాటఁ • బోగదయ్య

యిద్దగుణసాంద్ర! నావిజ • యేంద్ర! చంద్ర!

61

క. అనినకా జేతులు మోడిచి

జననీ నీయాజ్ఞామీఁద • జాలకయుంటిక

గొనకీనాఁటికిఁ గలిగెను

జననము సఫలమ్మునొందు • సమయమునాకక.

62

ఉ. మజ్జనకుం గృహమయ్యుని • మాన్యచరితునిఁ బట్టినట్టియా

సజ్జనవైరిపై నడచి • సంగరమందు జయించి తండ్రినీ

వజ్జకుఁదెచ్చి మ్రొక్కెక్కదను • భావములోఁ బరమేశునెంచుచుక

మజ్జననీ కృపామతిని • మాచికి దీవెనలిచ్చిపంపుమా.

63

తే. అనుచు హాసకభరమ్మును • నాపవేక

కనుల సంతోషబాష్పముల్ • గగ్గిమ్ముచుండ

జనని పాదాబ్జములవార్జితె • సకలయపుడు

దీవెనలొసంగు చిట్లని • లేవనెత్తె

64

క. లెమ్మావిజయేంద్రవడిక

దెమ్మానీజనకునిటకు • దీవెనలొంగె

కొమ్మానాప్రియతనయా

పొమ్మాదేవుండునిన్నుఁ • బ్రోచునిరతము.

65

తే. వంగనేలుచునుండును • ద్రాభతశౌరి
 సంగరాంగణభీముండు • సరగనతనిఁ
 జేరి పోరికిఁబురికొల్పి • భూరిజయము
 గొమ్ము నాపుత్రరత్నమ • పొమ్ముపొమ్ము

66

తే. అనిన దట్టినిఁగట్టిదే • హమ్మునంటఁ
 గవచమును నెట్టి తలపాగ • గట్టి బాహు
 పురులఁ దగిలించుకొనిపాద • ములకుమంచి
 రక్షలనుగూర్చి పరమేశు • రక్షవేఁడి.

67

తే. ఒక్కభుజమునఁ జాపరబుఁ • ఒక్కఁదాన్
 బాణములపాది మఱియొక • నైపుఁగట్టి
 యొక్కచేతను గత్తి మ • యొక్కచేత
 డాలుగీలించి వెడలెన • బాబులుఁదాన్చి.

68

తే. వెడలి యివ్విధిగిరిదిగు • వీరవరుఁడు
 ధరణిపయి కాయలుమడగజేం • దక్కుఁజూచి
 యేచిమేరువుడిగ్గు మ్మ • గేందుకరణి
 భూరిశౌర్యావతారమై • పొల్పుచుండె.

69

సీ. అటహర్షలతతాను • హయమెక్కి వేఁటాడు
 తఱిఁబులింగని తేజి • కరముబెదరి
 భట్టుననుఱికెను • బాణవేగమ్మునఁ
 బట్టనెవ్వరికిని • వశముగాక
 రాశ్మిఱప్పలఁగాని • ముల్మగుండలనుగాని
 సరకుసేయకపాటె • సరభసమునఁ
 బరువెత్తి యిట్టులు • ఘట్టనఁబడఁద్రోసె
 నామెనునంతట • నదియుఁగూలె

నంతలోపల వ్యాఘ్రంబ ♦ దట్టైవచ్చి
యొక్క పెట్టున దానిపై ♦ కుటికిపట్టి
గోళ్యతోఁజీల్చి రక్తంబు ♦ గోళుచుండె
మూర్ఛలోపల నక్కనన్య ♦ మునిఁగియుండె.

70

క. అత్తైరువున విజయేంద్రుం

డత్తఁజే బోవుటనుబట్టి ♦ యప్పలినేసెన్
దుత్తుమురై యిలఁగూలఁగ

నిత్తెఱఁగుననుండుఁ గాదె ♦ యీశ్వరుమహిమల్.

71

ఉ. అవ్విజయేంద్రుఁడంతఁగనె ♦ నావలబోరలఁ బడ్డదానికా
పెవ్వరులేని దానిఁబర ♦ మేశ్వరుఁడేగతి యంచుమూర్ఛలో
నవ్విధినుండుదానిఁ దన ♦ హస్తమునందిడి ఖడ్గమప్పుడున్
నివ్వెఱఁగొల్పుదానిఁ గడు ♦ నెత్తుటఁదోఁగుచునుండుదానిఁదాన్

ఆ. చూచియోర్వలేక ♦ చువ్వతెఱఁగున

నొక్క పరుగులోన ♦ నెక్కికొండఁ

దల్లిభద్రలకును ♦ దానిట్టులనియెను

జాలినొంది యపుడె ♦ చనెడునట్లు.

73

తే. అమ్మ! యొకకొమ్మచెప్పంగ ♦ నలవికాదు

మూర్ఛమునిఁగిన దక్కటా! ♦ బోరలఁబడి

గుట్టమునుబట్టి యొకపులి ♦ గొఱుకుచుండఁ

జంపితిని మీరునామెర ♦ క్షింపవలయు.

74

తే. అనిన నాతనిమెచ్చుచు ♦ నాక్షణంబ

కొంతజలమును వస్త్రముల్ ♦ గొన్నిగొంచు

సరళయును భద్రలావీరు ♦ సరణిఁజనిరి

హర్షలతయున్న చోటికి ♦ నతిరయమున.

75

తే. అంత విజయేంద్రుడవ్వారి • యనుమతిఁగొని
తండ్రివిడిపించు కోరిక • తన్నుఁదలుమ
నీశ్వరునిభక్తిఁ దలఁచుచు • హృదయసీమ
వంగదేశపు మార్గంబు • వట్టిచనియె.

76

తే. అంత భద్రయుసరళయు • హర్షలతను
జేరిమెల్లఁగ నక్కన్య • చేతనున్న
ఖడ్గమునుదీసివైచిరి • గాలిపీల్చి
వెలికలఁబరుండఁ జెట్టిరి • విసరిరపుడు.

77

తే. భద్ర తడిబట్టచే నామె • వదనమెల్ల
దుడిచెఁజక్కఁగ రక్తము • దొరఁగినట్టి
చోటులెల్లను గడిగెను • శుభ్రముగను
దెల్లనుగ హర్షలతయని • తేటపడినె.

78

తే. అప్పుడాశ్చర్య మగ్నయై • హర్షలతను
జూచుభద్ర మొగమునఁ • జూడ్కినిలిపి
సరళపల్కెను నోభద్ర • సరగఁదెల్పు
మీమెయెవ్వరొ వినెదనే • నెలమిమీఱ.

79

తే. అనినసరళకు నిట్లనె • నమ్మ! వినుము
ఈమె నామేనగోడలే • నేమిచెపుదు
దీనిమూఁడవ మాసానఁ • దీఁజెఁదల్లి
పెట్టి నారెండిలో పల • బిడ్డదీని.

80

తే. ఏనువిడ నాడివచ్చిన • నీశ్వరుండు
మరల నారెుద్దకేతెచ్చి • మహిమఁజూపె
నదిగొఁగన్నులు దెఱచెనా • యానపడుచు
నున్నదొక యింతత్రాగింతు • స్థదకమిపుడు.

81

తే. అనుచు నీరును దాగింప • హర్షలతయుఁ
దెల్పిచక్కఁగ వచ్చినఁ • దేజిచూచి
భద్ర నత్తాయనుచుఁబిల్చి • పడెనుమీఁద
నత్తయును గొఁగిలింఁచెను • హర్షలతను.

82

తే. అప్పుడన్యోన్యమును వార • లగపఱచిన
యచ్చమాప్రేమఁ గనుఁగొని • యమలసరళ
ప్రేమసాగరుఁ బరిపూర్ణు • విమలచరితు
సర్వసాక్షిని సర్వేశు • సంస్మరించె.

83

ఆ. అంతభద్రనడిగె • నాహర్షలతయప్పు
డత్తయెవ్వరీ మ • హాశ్మరాలు
చెప్పఁజమ్మ యీవి • చిత్రములెల్లను
విశ్వవిభుని మహిమ • విశదపడఁగ.

84

చ. అనుటయు భద్రయిట్లనియె • హర్షలతావిను మీమెధర్మపా
లుని వరపత్నియా సరళ • లోకములోపల నీమెఁబోలు సా
ధ్వనిఁ గనలేమునిన్నిటను • దీప్తిఁగనుండిన యీపులివడిన్
దునిమిన వీగుఁడీనతిసు • తుండసమానపరాక్రముం డెలన్.

85

క. అనుమాట వినినతోడనె
ఘనభక్తిని సరళపాద • కంజాతములన్
దనశిరమిడి మందారుని
తనయామణి హర్షలతకృ • తజ్జతఁదెలిపెన్.

86

ఆ. అపుడు హర్షలతను • ననుపమప్రీతితో
నెత్తియమ్మ వచ్చి • తేలయడవి
ననుచు సరళయడుగ • నబ్జాలవినిపించె
జరగినట్టి కతను • సంగ్రహముగ.

87

తే. అంత నానుపురునుగూడి ♦ యద్రిమీఁది

కరిగి సుఖముండిరిచ్చటఁ ♦ గానలోన

సార్వభౌముఁడువేఁటాడి ♦ సరగవచ్చి

యెంతవెతకిన సుతజాడ ♦ యింతగనమి.

88

ఉ. ఆననిరాశఁ జేసికొని ♦ హాయిని వంతమునింగి యీశ్వరా !

యీసుననేను జల్పిన వె ♦ యివ్వినన్న దురంతచింతలోఁ

దోసెనుగాని హృషికలత ♦ దోసమెఱుంగదు దాని నేలొకో

గాసిలి యార్వవ్యాఘ్రపుము ♦ ఖంబునఁ దోసితివక్కటా విధి.

తే. అనుచుఁ జింతాభరమ్మున ♦ నడలియడలి

చేరియోదార్చు వారలె ♦ వ్విరులేమి

సార్వభౌముఁడు గర్వమ్ము ♦ సర్వముడిగి

వచ్చిచేరెను మాళవ ♦ పాలుపురము.

90

మాలినీ. సరసవినుతిరక్తా ♦ సాధురక్షానుసక్తా !

దురితతతివిముక్తా ♦ దుఃఖశాంతి ప్రసక్తా !

పురజన హితసూక్తా ♦ పూతసంతోషభోక్తా !

పరమపురుషభక్తా ♦ పావనాచారయుక్తా !

91

గద్య. ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాఫలిత లలిత కవితాకలిత శ్రీ రా

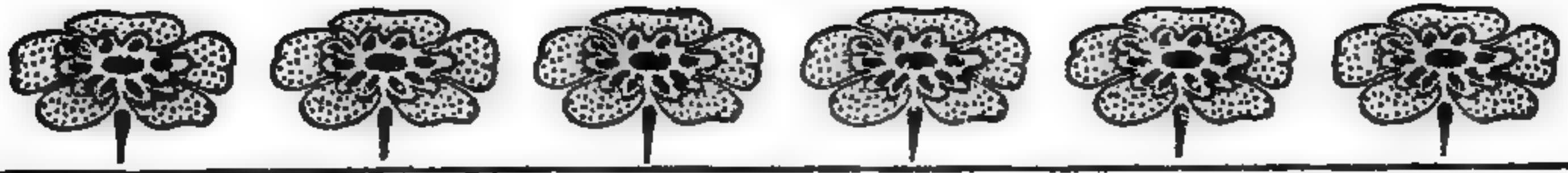
మలక్ష్మణబాబుచ్చివేంక యామాత్య తనూజాత సకల

సజ్జనవిధేయ ఆదిపూడి సోమనాథ నామధేయ

ప్రణీతంబయిన శ్రీ విజయేంద్ర విజయం

బను సుప్రబంధంబునందుఁ

దృతీయాశ్వాసము.

విజయేంద్ర విజయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రియత సుగుణకలాపా

వ్యాయామాదిక వినోద • వర్ణనధూపా

న్యాయాచరణ దీపా

నాయకకులదీప సూర్య • నా మోర్నీపా.

1

తే. అవధరింపుము విజయేంద్రుఁ • డవ్విధిఁజని

వంగ దేశపు మధ్యాన • వజ్రలుచుండు

రంగపురి పేరఁబరఁగెడు • రాజధాని

మోదమునఁ జొచ్చినడువీధి • బోవుచుండ.

2

సీ. ఎవ్వఁడోయివ్వీరు • డివ్వీటికరుదెంచె

వివ్వచ్చుఁ దలఁపించు • విధమువాఁడు

రాజపుత్రునిబోలె • రంజిల్లుచున్నఁడు

ఎక్కనశ్వంబేల • చిక్కదొక్కొ

బుగ్గలమీఁదను • బొల్పెడునునుకాంతి

బ్రహ్మచర్య వ్రథా • వమును దెలిపె

మోమున మనరాజు • పోలికయున్నది

దగ్గఱచుట్టమై • తనరునేమొ

యనుచుజనులామ కొనుచుండ ♦ నరిగియరిగి
నగరుజేరెడు సరికినా ♦ నగరవిభుడు
హర్షమందుండి యవ్వీరు ♦ నట్టెచూచి
తోడితెమ్మని తనమంతి ♦ తోడఁదెలిపె.

3

తే. అంతసచివుడు పఱతెంచి ♦ యర్హమైన
గౌరవమొసంగి యతని భూ ♦ కాంతుకడకుఁ
దేగనరపతి గద్దయ ♦ దిగ్గునడిగెఁ
జేతులనుమోడ్చి యల్లుడు ♦ చెంతనిలిచె.

4

తే. అంతనరపతి యాతని ♦ నల్లుడనుచుఁ
దెలిసియుండని కతమునఁ ♦ దలఁకితలఁకి
యయ్యమీరెవ్వరని పర ♦ మాదరమున
నడుగ విజయేంద్రుఁడెలమితో ♦ ననియెనిట్లు.

5

తే. మాళవముజన్మభూమినా ♦ మాతసరళ
నన్ను విజయేంద్రుఁడందురు ♦ వినన్ వింతు
ధర్మపాలనరేంద్రుండు ♦ తండ్రయిన
గట్టిగామామయల్లునిఁ ♦ గౌరవించె.

6

తే. ఇట్టులాలింగనమొనర్చి ♦ యెలమితోడ
నల్లునకుఁబీఠమొసఁగియ ♦ సంతరమున
దొర్లివచ్చెడుదఃఖమ్ము ♦ తోడనృపతి
చెలియలెక్కడనున్నది ♦ తెలుపుమనిన.

7

తే. విభుడుచెఱవోయైభాతదాఁ ♦ బేడియయ్య
నెచటనుండిననేమయ్య ♦ యీశ్వరుండె
తనకుగతియనియొకయ్యదిఁ ♦ తలమునఁదుఁ
జలుపుచున్నదియజ్ఞాత ♦ చర్యనేడు.

8

చ. చెలియలిభ ర్తకీ డెపుడుఁ ♦ జేసియెటుంగ నిభూమి భ ర్తలో
పలఁబర మేశునిందలఁచి ♦ పాఁడిదొఱంగ నిన్యాయభ ర్తదా
యలచెఱలోనఁబడ్డవల ♦ దావిడిపింపఁగఁజెప్పుమయ్యభూ
తలముననేమి శాశ్వతము ♦ ధర్మముఁబాసియడంగియుంటకున్. 9

చ. అనువిజయేంద్రుపల్కులకు ♦ నాత్మనునొచ్చినృపాలుఁడిట్లనెన్
విను తగరాధరాధరము ♦ వీరకనుదాకిఁజయంబుగాంచునే
యనలముమీఁద నామిడుత ♦ యత్తొక డంగినన్రమందకుండునే
మనమననెంతయారిపున ♦ మానుషతేజమ ముందునల్లుఁడా. 10

క. రాజుపేరుఁ జెప్పిన
నేరాజును మనకుఁదోడు ♦ నీయఁగడఁగునే
యూరక తెగియించినచో
ఘోరమ్ములు గల్గుఁగాక ♦ కొనముట్లుదుమే. 11

తే. అనిన విజయేంద్రుఁ డాగ్రహా ♦ యత్తుఁడగుచుఁ
బ్రళయచండాన్ని వలెనుండి ♦ పడుచుఁ బలికె
నాత్మగౌరవ మొకయింత ♦ యైనలేచె
యక్కటా ! డైత్యు మడుగంటె ♦ నవనియందు.

చ. బలములనిమ్ము నేనడరి ♦ భవ్యపరాక్రమ రేఖశోభిలన్
బ్రళయకృశానుకైవడిఁ బ్ర ♦ భాచిభవంబునసార్వభౌము సే
నలమడియించినాజనకు ♦ నర్మలీఁదెచ్చెదఁజూడులీలగా
బలెబలెయంచు నందఱు న ♦ భాస్థలులన్గొనియాడునట్లుగాన్.

తే. అనిననల్లుని యత్సాహా ♦ మునకు మెచ్చి
యూర ! విజయేంద్ర నీబోఁటి ♦ వీరుఁజూచి
విజయ లక్ష్మీవరింపదే ♦ విమల చరిత
కాని సామమ్మునకుమొదల్ ♦ గడఁగవలయు. 14

పై. శ్రీఅనుడువిజయేంద్రుఁ డిట్లనె • నననిపతికి

బలములకు శిక్షనేర్పుచు • భవ్యసరణిఁ

గొంతకాలము గడపుదు • నింతలోన

నరిమనోగత మెఱుంగనా • ననిన శౌరి.

15

మత్తకోకిల.

న్యాయశీలుని ధర్మపాలుని • న్యాయమే చెఱఁబెట్టఁగాక

హేయమైతమ స్వచ్ఛకీర్తికి • నిద్రినూర్చెఁ గళంకముక

న్యాయమాగకము దప్పవారల • కాపదల్ ఘటియిల్లెడుక

నాయనుంగు మఱుదిఁజేయుచు • నానబంధ విముక్తుఁగాక. 16

ఆ. ఇట్లుసార్వభౌము • నెచ్చరించెడు నల్లు

కమ్మవ్రాసి వంపి • కడఁకఁజూప

సైన్యచయమునెల్ల • సంశిక్షితముసేయ

నల్లువ శముసేసి • యలరుచుండె.

17

నీ. అటఁజక్రవర్తి దా • నంతఃపురములోన

నొంటిగానుండుచు • నోర్వలేని

దుఃఖాగ్నిలోఁబడి • దొలుకచు నటునిటు

వాపోయె నిట్టులు • వసుమతీశ

సర్వమంగళవాసె • సర్వమంగళములు

నామెతోనే పాసె • నాకునవని

భద్రనిన్విడనాడె • భద్రమ్ము లెల్లను

నాఁటితోనే వీడె • నాకు ధరణి

హాషకలతయోగ నాకున్న • హాషకమెల్ల

యూడ్చుకొనియేగ నయ్యయో ! • యొంటినైతి

సార్వభౌమాంకమేల నా • శౌర్యమేల

యొక్క నాబోఁటిదౌర్భాగ్యుఁ • డున్నవాడె.

18

క. అనివ్యాకుల పడుచుండెడు

జనపతిపతికడకువంగ • జననాథుని క

మ్మునాదెచ్చి యిచ్చెనొక్కఁడు

మనమటు మరలించి చదివె • మందారుండున్.

19

తే. చదివియందలి సత్యంబు • చక్కనరసి

ధర్మపాలుని శీలంబు • దలంచి తలచి

యితని నిప్పుడువదల న • లేకుండెల్ల

జులగనగఁ జూతురనుచుఁ దా • నులిగి యులిగి.

20

తే. శౌరితోఁబోరి కొందునే • స్వగఁనుభిము

నంతతో వెతలన్నియు • నంతరించు

ననుచు నిశ్చయమునుజేసి • కొని విభుండు

లేఖయొక్కటి శౌరికి • లీలవ్రాసె.

21

తే. ధర్మపాలునిఁ బణముగా • ధరణినొడ్డి

తొడరుచున్నాను సంగర • ద్యూతమునకు

నీకు నీకీడలోపల • నేరుపున్న

గెలిచికొనిపోమ్ము ముఱఁదిని • బలుకులేల.

22

తే. అనుచు వ్రాసినకమ్మను • నతిరయమున

శౌరికడకంపి రణధీరు • జేరఁచిలిచి

యాజికిని సేనలనుగొల్పి • నాజ్ఞయొసఁగి

యంతిపురిలోన నుచితకృ • త్యములనుండె.

23

తే. అచట నొకనాఁడు సరళదా • నద్రిమీఁద

హర్షలత భద్రలనుగూడి • యలరుచుండి

నుతుండు దలఁపునకును రాగ • శుద్ధచరిత

యిట్లుపలుకంగఁ దొడఁగెను • నెంతయుఁదమి.

24

ఉ. “ నీతులఁదూఁగు మజ్జనకు ♦ నిన్ విడిపింపఁగ మామఁజేరినే
మాతరొ వారి సేనలన ♦ మానుషరీతినిఁ జేంచి వైరులన్
జేతులతీఁటఁబోఁజమరి ♦ చెచ్చెరగల్పెదఁ దండ్రిగారితో
నీతఱిఁజేరి పొల్పెదను ♦ నిర్మలభక్తినిదేవుఁ గొల్పెదన్.” 26

చ. అనుచుఁ బ్రతాపముల్ వలికి ♦ యానుతుఁడేగెను నేటిదాఁకనా
తనితెఱఁగేమియున్ గనము ♦ తాలిమిదూలఁగఁజొచ్చెదేవుఁడే
తనకరుణా సువృష్టిని స ♦ దాతనభక్తులఁ బోచుచుండునా
తనిపయి భారమెల్లనిడి ♦ ధైర్యముపూనుట యర్హమెమ్మెయిన్.

తే. అనుచుఁ గనులనుమూసితా ♦ నతులభక్తి
విశ్వసాక్షిని హృదయాబ్జ ♦ వీధియందుఁ
గాంచి సంతోషమగ్నయై ♦ కాలుచుండె
హర్షలత యప్పుడొంటిగా ♦ నవలికరిగి.

27

సీ. ఒక్కవృక్షముకింద ♦ నొంటిగాఁగూర్చుండి
తండ్రిదుర్వశలను ♦ దలఁచి తలఁచి
ననుఁబాసి నాతండ్రి ♦ ఘనశోకవహ్నిలోఁ
గార్జునుండఁగ నాడుఁ ♦ బ్రాణమిడిన
రాకొమారుఁడువోయి ♦ రణమునకైపిల్వఁ
గోపశోకమ్ములు ♦ గొలఁచిమీఱ
నెట్లుదా నడరునో ♦ యీవిజయేంద్రుండు
భండనమ్మున నెట్లు ♦ పరిజ్వరిలునా
యీశ్వరా! వీరికిద్దఱ ♦ కెవ్విధమున
హనిరాకుండ రక్షింపు ♦ మమితతోష
సర్వసజ్జన పరితోష ♦ శాంతిభూష
దండములొనర్తు నీకెదె ♦ ధర్మవేష.

28

ఆ. అనుచు హర్షలతయు ♦ నాసరళాదేవి
వేలువేలు చోట్ల ♦ విశ్వవిభునిఁ
గొల్చుచుండ భద్ర ♦ కుష్మాదానాకవంక
విమలభక్తిదేవు ♦ వేఁడెనిట్లు.

29

తే. హర్షలత విజయేందున ♦ ధాగియగుచు
నలరుచుండఁగఁ జూచుభా ♦ గ్యమ్ముమాకుఁ
ద్వరఁగఁ దయచేయవేదేవ ♦ ధర్మభావ
శుభ్రకీర్తిరమాధవ ♦ సుపభావ.

30

క. ఇవ్విధి నామువ్వురుఁగడు
మవ్వపుభక్తిం బరేశు ♦ మదిఁగొల్చుచుఁ దా
మెవ్వగ వగలం బొందక
యవ్విభు కరుణాసువృష్టి ♦ నలరెరిగిరిపై.

31

ఆ. అంతవంగఁ బొల్చు ♦ నారంగపురమున
సార్వభాము కమ్మ ♦ శౌరిఁజేర
నతఁడు దానిఁజదివి ♦ యతికుపితుండయి
యల్లునకును జూప ♦ నాతఁడాచ్ఛి.

32

చ. దిరదిరభూమి తాఁ దిరుగు ♦ తీరునఁగూటకధాటిఁ గొల్పెదన్
సరసరవైరి శీషణముల ♦ సంగరభూమిని చొల్లనేసెదన్
బిఱబిర శత్రుమధ్యమున ♦ భీష్ముని మాడ్కికలంచి మించెదన్
బొరిఁబొరి హషణనీరముల ♦ పూరము నీకనులందుఁ గొల్పెదన్.

తే. అనుచు వీరావతారమై ♦ యడరునట్టి
యల్లువెన్నును దట్టియో ♦ యార్యవినుత
సేనలనురెండు భాగముల్ ♦ సేసియిడుము.
ఇద్దఱుఁజెలంగినడవుద ♦ మిద్ధగతుల.

34

తే. అనుచు మామయెఱింగింప • నల్లుఁ డరిగి
 సకలసైన్యంబులను రెండు • సమములైన
 పూహములుగాను దీరిచి • యోధవరుల
 కెచ్చరిక దెల్పి శౌరిని • హెచ్చరించె. 35

ఉ. అప్పుడు శౌరి శౌరిక్రియ • నద్భుతరీతి నలంకృతాంగుడై
 చప్పున హేషతోఁ జెలఁగు • చారుహయంబును నెక్కి కాంతితో
 నొప్పెడు చంద్రహాసమును • యోధులు మెచ్చఁగఁజేతఁదాల్చి తా
 నప్పనఁ గోరు సేనలకు • నాజ్ఞయొసంగెను ధాటితోఁజనన్. 36

తే. అప్పుడు భేరీవిరావముల్ • హర్షమొసఁగెఁ
 బటహ కాహళ రవములు • పర్వమిడియె
 వీరభట సింహనాదముల్ • వేడఁగొలిపెఁ
 జటులతర ధాటితో నేగ • నైన్యచయము. 37

క. అంతన్విజయేంద్రుఁడు దా
 నెంతయుఁ బ్రవిమలపుభక్తి • నీశ్వరుమదిలోఁ
 జింతించి యుద్ధమునకై
 స్వాంతమ్మడరంగ నపుడు • సన్నాహుడై. 38

ఉ. చెంగున నెక్కి గుఱ్ఱమును • జేతనుఖిక్లము దాల్చి సేనలన్
 సంగర ధాటికిం గొలిపి • చారుతరంబగు ధంధణార్భటిన్
 బొంగుచు వెంట నంటిచనె • భూరిపరాక్రమ రేఖశోభిలన్
 సింగము హస్తీపైఁజనెడు • చెన్నునవీరుల నెచ్చరించుచున్. 39

తే. శౌరివిజయేంద్రులివ్విధి • సమరమునకు
 వచ్చువిధమును వినిసార్వ • భౌముడంత
 వీరురణధీరు విజయేంద్రు • పైకినులుకఁ
 బంచిశౌరిసిఁ దాఁ దాఁక • నెంచియపుడు. 40

ఉ. తెల్లనితేజి నెక్కికడుఁ ♦ దెల్లనిదుస్తులఁ దాల్చి మేనిపైఁ
దెల్లనికాంతు లీనునొక ♦ దివ్యతరంబగు ఖడ్గమూనితఁ
గొల్లఁగ సేనలెంతయును ♦ గొల్వఁగ నేగెను ధంధమార్భటిఁ
జల్లునవైరిగుండెలువె ♦ సకలగులంగను శౌర్యమూర్తియై.

41

క. తనవెంటను రణధీరుఁడు

గొనివేలకొలంది జలముఁ ♦ గుపితుండగుచున్

ఘనుఁడగు విజయేంద్రునిపైఁ

జనియెన్ క్రోడతలంబు ♦ చలియించుగతిన్.

42

ఆ. చక్రవర్తిసేన ♦ చనుదెంచెనోలేదొ

శౌరియడరుడనుచు ♦ సైన్యములకు

నాజ్ఞసేసితాను ♦ నత్యంత శౌర్యంబుఁ

జూపఁదొడఁగె రిపుల ♦ యేపుదఱిఁగె.

43

చ. నిముసములోన శీషకములు ♦ నిండెరణాంగణమందు నెత్తురో

యమితముగాఁ బ్రవాహమయి ♦ యంతటఁ బాఱఁగఁజొచ్చెనేలపై

సమదగజంబులుం దొరలెఁ ♦ జప్పునఁగూలెను ఘోటకావళుల్

ప్రమదముమీఱ శౌరితన ♦ భవ్యబలంబును మెచ్చెనార్చుచున్.

44

చ. అదిగని సార్వభౌముఁడు మ ♦ హాగహమున్ వహించియద్దిరా

మదమనియార్చి ఘోరముగ ♦ మార్కొనితానుఱుమాడఁజొచ్చినన్

జెదరెనువైరి సైన్యములు ♦ చెచ్చెరశౌరినిఁబట్టె నాతఁడున్

మెదలకవాల్చి శీషకమును ♦ మేదినిఁజూచుచు బోయెదాయతోన్.

తే. ఇట్లుశౌరినిఁ జెఱఁగొని ♦ యెసకమెసఁగ

సార్వభౌముఁడు రణధీరు ♦ నలుపుదురముఁ

గనెడు వేడుకనావంకఁ ♦ జనియె నొర !

జయముచింతల ముఱపింపఁ ♦ జాలునుగద.

45

చ. అటురణధీరుడగుడుగ్గఁడయి ♦ యవ్విజయేంద్రునిదాఁక నాతఁడున్
బటుతర బాహుశక్తియును ♦ భవ్యపరాక్రమ లీలఁజూపినన్
బటిమనువీడిచేవచెడి ♦ పాఠునుఘోజులు దండనాథుఁడన్
గటకట ! యెట్టిపాటనుచు ♦ గ్రచ్చటసేన మరల్చెనాజికెన్.

తే. మేఘములఁబోలె గ్రమ్ముచు ♦ మీఁదికెగసి
వచ్చువైరులకును జండ ♦ వాయువట్టు
లేచి పోదోసి యవ్విజయేంద్రుఁడార్చె
మాతుఁడొక్కొంత చింతిల్లి ♦ మరలఁదోసె.

48

తే. కొండవలెమీఁదఁ బడుశత్రు ♦ కోటికెల్లఁ
దాను శతకోటివలెనిల్చి ♦ తఱిమివైచి
పొల్చె నవ్విజయేంద్రుఁడు ♦ భూరియశుఁడు
మరగియును వైరిదండుల ♦ మఱలఁగొలిపె.

49

తే. చీకటులు గ్రమ్మినట్టులు ♦ చిత్రరీతి
నన్నిదెసలను శత్రువు ♦ లలమిఁకొనినఁ
బ్రబలతేజంబు చేవానిఁ ♦ బాఱఁదోలి
వఱలె విజయేంద్రుఁడొగ్గిష్టు ♦ భానుపగిది.

50

తే. ఎన్నిమాటులు దోసిన ♦ నన్నిమాలున్
తఱుముచుండెడు విజయేంద్రు ♦ ధాటిఁజూచి
జెగ్గిలిన రణధీరుని ♦ భీతిమాన్చి
సార్వభౌముఁడు శౌర్యంబుఁ ♦ జక్కఁగొల్పె.

51

ఉ. ఆరణధీరుడప్పుడు మ ♦ హాహవదోహులడై చెలంగుచున్
జేరిరణాంగణంబు తన ♦ చేతికొలందిగ వైరిసేనలన్
దారుణరీతిఁగూల్చియు గ ♦ దన్ విజయేంద్రుఁడు పూనితాఁకిన
న్బాఠునునొక్కటేపరుగు ♦ నన్ రణధీరుఁడు భీరువైవడిన్.

52

తే. అంత సహాయ శూరుడై • యలరువాని
వీరు నవ్విజయేంద్రుని • విజయసముని
శౌర్యమును మెచ్చి నృపపతి • సత్కరింప
నెంచి యాతనికడకుఁదాఁ • బంచెనొకని.

53

తే. పంప నవ్విజయేంద్రుఁడు • భవ్యయశుఁడు
దాను గోరినవెల్లను • దారమతిని
నిచ్చుకోరిక గలదేని • వచ్చెదనని
చెప్పిపంపిన మందారుఁ • డొప్పియంత.

54

తే. అతనిఁగొనిరాఁగ రణధీరు • సంపెనాథఁ
డెంతయును వైభవంబున • నిభముమీఁద
సంతసము మీఱఁగాఁదెచ్చి • చక్రవర్తి
కడకుఁజేర్చిన నాతఁడు • గమఁబ్రియమున.

55

తే. చారుతర పీఠ మొసఁగియో • శౌర్యజలధి
నిన్నుఁబోలినవీరునే • నెన్నఁడుఁగనఁ
గోరు నీకోరుకలెల్లను • గూర్చితి
ననిన విజయేంద్రుఁడెంతయు • హర్షమంది.

56

క. చెఱునున్న మాన్యపాలుని
ధరణీధవచంద్ర వదలి • దయచూపుమనన్
సరగునశౌరిని నాతని
సరసన్ రప్పించియుంచె • సమపీఠమునన్.

57

ఆ. అంతసాశ్వభామఁ • డవ్విజయేంద్రుని
నెలమితోడఁగని మ • టేమికోరిక
కలదొ తెలుపుమన్నఁ • గరకంజములు మోడ్చి
నను ననుగ్రహింపు • జనకునొసఁగి.

58

తే. అనిన నాశ్చర్యమగున్దై ♦ యన్నరేంద్రుఁ
డన్న! నీవంటిశూరుని ♦ గన్నవాని
దెలుపుమన విజయేంద్రుఁడు ♦ దేవవినుము
ధర్మపాలుఁడు నాతండ్రి ♦ ధర్మచూర్తి.

59

తే. అనినహర్షంబు నాఁపంగ ♦ నలవిగాక
గద్దెయనుడిగ్గి విజయేంద్రుఁ ♦ గౌఁగిలించి
సింహమున కెప్పుడునుభువి ♦ సింహమెకద
పుట్టుననియుల్బి పలుకఁచు ♦ భూవరుఁడు.

60

తే. తత్క్షణంబున రప్పించి ♦ ధర్మపాలు
నచటి విజయేంద్రునింజూపి ♦ యార్యవినుత
నిన్నుఁజెఱునుండి విడిపింప ♦ నెన్నఁగాని
భూరిశౌర్యంబుఁ జూపిన ♦ పుత్రుఁడెవఁగొ.

61

తే. అనిన జనకునివరపాద ♦ వనజములను
వ్రాలి విజయేంద్రుఁడానంద ♦ వాక్కిముగ్ధి
మత్తరోలంబరాజంబు ♦ మాడ్కి-నున్న
బలికె జనకుండు తనయులే ♦ వంగనెత్తి.

62

ఉ. వింతగ శౌర్యమున్నెఱిపి ♦ వీరవరేణ్యులు మెచ్చఁబోరియ
త్యంతముదావహంబగు మ ♦ హాయశముంగడియించి మించిన
శాంతమహానముద్రమున ♦ సారైకుఁ దేలఁగఁజేసి తొరనీ
వెంతటివాఁడైతి విజ ♦ యేంద్రక్షమార వివేకసాగరా !

63

తే. అనుచుఁగౌఁగిటఁజేర్చియో ♦ యనుఁగుచిడ్డ
భద్రభద్రమ సరళకు ♦ భవ్యయశకు
సేమమాయన వినిసార్వ ♦ భాముఁడపుడు
వగచుచును ధర్మపాలుని ♦ మొగముఁజూచి.

64

తే. భద్రనదిగెదు నీకునా ♦ భవ్యచరిత
జాడదెలిసినఁ జెప్పవే ♦ సాధువినుత
యనిన నేనేమెఱుంగను ♦ దనయుఁడెతఁడు
దెలిసియుండంగ నోపును ♦ దేవయనిన.

65

తే. సార్వభౌముఁడు విజయేంద్రు ♦ సరగఁజూచి
భద్రజాడ యెఱుంగుదే ♦ భవ్యకీర్తి
యనిన భూపాలురిర్వురు ♦ నలరనిట్లు
తెలిపె విజయేంద్రుఁ డంతయుఁ ♦ చేటపడఁగ.

66

క. మీరలుజనకునిఁ జెఱఁగొన
హారావళిఁ జేరియుంటి ♦ మచ్చటనేనున్
జారుమతి మాతసరళయుఁ
గారుణ్యాంబునిధిభద్ర ♦ గడపుచుదినముల్.

67

క. మాతృసుశిక్షను పెరిఁగితి
నాతల్లియనుజ్ఞఁ గాంచి ♦ యటరంగపురీ
నేతను శౌరినిఁజేరితి
నీతీరునఁ గార్యజాత ♦ మెల్లనడపితిన్.

68

క. ఇంతకు భగవంతునిదయ
యెంతయుఁ గారణముగాన ♦ నెచ్చినభక్తిన్
జింతింతము మనమనముల
నింతింతనరాని యట్టి ♦ యీశ్వరుమహిమల్.

69

తే. అనిన సురీశులిర్వురా ♦ యనఘమెచ్చి
శౌరికెంతయు సత్కృతి ♦ సలిపిరంత
సరళభద్రులఁ గొనిరాఁగ ♦ సంభ్రమమునఁ
బైఁడి యందలముల సార్వ ♦ భౌముఁడంపె.

70

ఆ. అంతఃజక్రవర్తి ♦ యాధర్మపాలునిఁ
జూచియిట్టులనియె ♦ శుద్ధచరిత
పెట్టరానిపాట్లఁ ♦ పెట్టినవాఁడను
అంతకుఁడను ఘోర ♦ హంతకుఁడను.

71

తే. సరళ నాకారణమ్మన ♦ జాలిఁబడియె
భద్రనాకతమునఁ జాల ♦ బాధపడియె
శౌరిననుఁబట్టి యింతక ♦ ప్తమ్మవడియె
నక్కటా ! యిన్నిటికిమూల ♦ మైతినేను.

72

ఆ. అనుచుఁ బరితపించు ♦ నాసార్వభౌముని
వంతఁజూచి ధర్మ ♦ పాలుఁడంతఁ
గీడులోనమేలు ♦ గీలించుపరమేశు
మఱచి యిట్లుమీరు ♦ మఱుఁగఁదగునె.

73

తే. అనుచునోదార్చె నంతట ♦ నందఱరిగి
మాళవేందుని నగరాన ♦ మానవతుల
సరళ భద్రలరాకకై ♦ చాలఁదమిని
నెదురు చూచుచునుండి రు ♦ ర్వీశతిలక.

74

సీ. అక్కడఁ గొండపై ♦ నొక్కదినమ్మనఁ
బురుషుఁ డొక్కఁడువచ్చి ♦ సరళఁజూచి
యమ్మ ! చొక్కపుపైఁడి ♦ యందలమ్ములురెండు
సార్వభౌముఁడు పంపె ♦ సరగమీకు
ననినలోఁ గలఁగియు ♦ నామెధైర్యమునూని
కమ్మయేదైనను ♦ గలదెయనిన
విజయేంద్రుఁ డన్మహా ♦ వీరుఁడిచ్చెనుదీని
ననుచుఁజేతనుఁబెట్టె ♦ నతఁడులేఖ

నంతహర్షలతయు ♦ నాభద్రలరుదెంచి
కమ్మ యెవరువాని ♦ రమ్మయనుచు
దన్నుఁజేరి మిగులఁ ♦ దమితోడ నడిగిన
సరళ బిగ్గరగను ♦ జదివెనిట్లు.

75

తే. అమ్మ! సర్వేశుకరుణచే ♦ నమరెజయము
సార్వభౌముఁడు జనకుని ♦ సతకరించె
నెల్లరము మీదురాకకై ♦ యెదురుచూచు
చున్నవారము. ఇదిపుత్రు ♦ వినన్నపమ్ము.

76

కవిరాజవిరాజితము.

అనివినిపించిన ♦ నందలు నీశ్వరు ♦ నప్పడుచిత్తసరోజములకొ
గనికొనియాడిరి ♦ గానముచేసిరి ♦ కాలముపుచ్చిరి పార్థనలకొ
ననలనుదాల్చిరి ♦ నవ్వులఁదేలిరి ♦ నవ్వుఫలాళి భుజించివెనకొ
మనమలరంగను ♦ మాళవభూమికి ♦ మానినులేగఁ దొడఁగిరటకొ.

అ. భద్రహర్షలతలు ♦ బాగుగానొకయంద
లమ్మునెక్కసరళ ♦ నెమ్మిమీఱ
నొక్కయందలమ్ము ♦ నెక్కెనుబోయలు
ననలఁబోలె మోచి ♦ కొనుచుఁజనిరి.

78

అ. కొంతసేపుభద్రఁ ♦ గూడికూర్చుండును
గొంతసేపు సరళఁ ♦ గూడియుండు
నిట్లు హాషకలతయు ♦ నిద్దటకును హాషక
మిడుచునుండఁ గూర్చి ♦ నెడపదడప.

79

తే. హాషకలత తన్నుఁ జేరిన ♦ యపుడుభద్ర
బాల ! చూడవె యిదినీపు ♦ పడ్డచోటు
అదిగొ విజయేంద్రుఁ డప్పులి ♦ నట్టెచంపి
యాశకయానిన్ను రక్షించి ♦ నట్టిచోటు.

80

ఆ. అనిన హాషకలతయు ♦ నామె వంకనుజూచి
నాదు జనకుకడను ♦ నన్నుఁగూర్చి
యద్దయాకరుండు ♦ హాషకంబు మీఱఁగాఁ
జెప్పియుండునేమొ ♦ చిత్తచరిత.

81

తే. అనిన నాభద్ర కోడలి ♦ నలరఁజూచి
యమ్మనినుఁగూర్చి యేమియు ♦ నతఁడెఱుఁగఁడు
గాన నెట్టులు దెలుపంగఁ ♦ గలఁడుచెపుమ
కాక యాతఁడు నిష్కామ ♦ కార్యపరుఁడు.

82

తే. అమ్మహాత్ముని సుగుణగ ♦ ణమ్ముతెన్న
నలవిగా దాతనికి సాటి ♦ యితఁడె జగతి
నన్నరెఱుఁగఁడు నీవిట ♦ నున్నమాట
యందలమ్ములరెంటినే ♦ యింపియుంట.

83

అ. అనిన హాషకలతకు ♦ నవ్విజయేంద్రుని
యందుఁజెప్పఁగాని ♦ యంతఃకేమి
మనసునందుఁ గలిగె ♦ మఱియొక పొంగెనాఁ
గనులనుండి జూడె ♦ గంకణములు.

84

తే. అంతఁ దాహాషకలతవోయి ♦ యానందశ్రవ
సరస నల్లాపములఁ దేల్చి ♦ చారుణజీతి
మాళవము చేరువగుటను ♦ మరలివచ్చి
పట్టరానట్టి తమితోడ ♦ భద్రజేరె.

85

తే. అన్న తన్నెట్లుచూచునో ♦ యనెడుభీతి
భద్రవెలవెలఁ బోయిన ♦ బాలచూచి
యత్తనినుఁగూర్చి మాతండి ♦ యడలుచుండు
నీవుభయపడకమ్మ ని ♦ న్నెమ్మిఁగాంచు.

86

తే. అనుచునోదార్చుచుండఁ బూ ♦ ర్వాద్వి కడకు
నేఁడువెంతలలో వింత ♦ నెగడునంచుఁ
జూచువేడ్కను జనుదెంచె ♦ సూర్యుఁడంతఁ
బల్లకులురెండు పురములో ♦ పలికివచ్చె.

87

తే. సరళయుండిన పల్లకి ♦ సత్సరముగ
ధర్మపాలుని మేడకుఁ ♦ దరలిపోయె
హాషణలత భద్రులుండిన ♦ యందలమ్ము
సార్వభౌముని సౌధరా ♦ జమునుజేరె.

88

తే. ధర్మపాలుఁడు శౌరితోఁ ♦ దనయుతోడ
సరళరాక నిరీక్షించి ♦ సంభ్రమమున
మెట్లనరినిల్చి యుండ నా ♦ మెలఁతమిన్న
పల్లకినిడిగ్గి యెలమిలో ♦ భర్తఁగాంచి.

89

తే. కాళ్యఁదావ్రాళి కన్నీటఁ ♦ గడుగుచుండ
ధర్మపాలుఁడు హాషణశ్చి ♦ భారచేత
నామె కభిషేక మొనరించి ♦ యెలరుచుండి
యెంతయును బ్రీతితోనెత్తి ♦ యిట్లుపలికె.

90

చ. పరమపతివ్రతాసరళ ♦ భవ్యచక్రవర్తి నీవుపుత్రునికొ
నిరుపమ శౌర్యవంతునిగ ♦ నిర్మలధర్మ పథానువర్తిఁగాఁ
గరమనురక్తిఁజేసితివి ♦ కష్టములన్నిటి కోర్చిభర్తదా
శరణమొసంగి నట్టిసతి ♦ సర్వవిధంబులఁ బ్రోచిమించితౌ.

91

తే. అనినఁ బతిఁ జూచినరళయో ♦ యమలచరిత
యనునికిరణాళి యెంతయు ♦ నిందునందుఁ
బ్రతిఫలించెడు కరణిస్వ ♦ భావముగను
బతిగుణమ్ములె సతియందుఁ ♦ బ్రతిఫలించు.

92

- తే. అనియనంతరమునఁ దన ♦ యన్నకెరఁగి
యచితరీతిని నుపకృతి ♦ నుగ్గడించెఁ
దినయుఁడెంతయు భక్తితోఁ ♦ దనకుఁమొక్కఁ
బ్రకట కరుణాకటాక్షమా ♦ లికలఁదనిపె. 93
- తే. అంతసందలు భర్తహా ♦ ర్భాగముందుఁ
జేరిభగవంతు ననుపమ ♦ చితమహిమ
లెంచియెంతయు నెలమితో ♦ నెసఁగుచుండి
రిచట రారాజు భద్రకై ♦ యెంతయుఁదమి. 94
- తే. మోసలను వేచియుండఁగా ♦ ముదముమీఱ
నందలముఁ దెచ్చిదిఁచిరి ♦ యందునుండి
మించుమించినయట్టులు ♦ మెలఁతయొకతె
వచ్చితనమీఁదఁ బడుచువి ♦ భ్రమముఁగొలిపె. 95
- తే. ఇంతలో భద్రతనకాళ్ళ ♦ కెరఁగినిలిచె
నట్లుతనమీఁదఁ బడినయా ♦ యన్నమిన్న
నతఁడు చక్కఁగ నీక్షింప ♦ హర్షలతగ
నగపడిన మగ్నఁడయ్యెమ ♦ హద్భృతాప్తి. 96
- తే. మాటిమాటికిఁ జూచును ♦ మాటలుడుగు
నత్యమో లేకయిది నాకు ♦ స్వప్నమొయను
వ్యాఘ్రముఖమునఁ బడినట్టి ♦ బాలయేడ
బ్రదికివచ్చుట యిదియేడ ♦ భ్రాంతియనును. 97
- తే. ఇట్లుకొంత వితర్కించి ♦ యెదుటనున్న
హర్షలతఁజూచి నిజముగా ♦ హర్షలతవె
యనిన నాహర్షలతయనె ♦ జనకుఁగాంచి
యంతకంతకు నాశ్చర్య ♦ మతిశయిల్ల. 98

తే. హర్షలత నేను నాఁడు ని ♦ న్నడవిలోన
వదలి హయమెక్కి పోవుచో ♦ వ్యాఘ్రముఁ గని
బెదరి గుట్టిము ననుఁ గడు ♦ వేగముగను
దూరముగఁ దీసికొనిపోయి ♦ త్రోసె నవని.

99

తే. మూర్ఛవోయితి నంతలోఁ ♦ బులి మహేశ్వర
గతిని గుట్టింబుపై దూకి ♦ గండుమీటె
చంపి భక్షించుచుండెను ♦ జనక వినుము
మీఁదికత యత్త తెలుపును ♦ మీరు వినుఁడు.

100

తే. అనిన మందారుఁ డోభద్ర ♦ యాగ్రహంబు
నెల్ల విడనాడి మన్నించి ♦ యెలమితోడ
నింతయును వీడకంతయు ♦ నెఱుక సేసి
మోదవార్నిధిలోపల ♦ ముంపవమ్మ.

101

తే. అనిన సాదరమున భద్ర ♦ యిన్న వినుము
నీవు కినిసిన కతమున ♦ దేవదేవు
మహిమ లెంతయుఁ జూచెడు ♦ మహిమ నాకుఁ
దక్కెఁగావున మీకుఁ గృ ♦ తజ్ఞురాల.

102

ఉ. మీరలు ధర్మపాలు నటు ♦ మించి చెఱుగొన నేను నా విధి
దూఱుచుఁ బొక్కుచున్న నను ♦ దుఃఖమునుండితరింపఁజేయఁగాఁ
గూరిమి మాళవేంద్రునతి ♦ గొబ్బున నా కభయంబు నిచ్చి తా
ధీరతఁ బుత్రుతోడ నను ♦ దీననుదోకొనిపోయి కానలోకం. 103

క. హారావళి గిరిపై మము

ధారాళంబైన కరుణఁ ♦ దద్దయుఁ బ్రోచెకొ
ధీరుగ రణశూరునిగను

దారునిగాఁ జేసెఁ దనయు ♦ ధర్మాత్మునిగాక.

104

క. తనయన్న శౌరిసాయముఁ

గని మీపైఁ గవిసి జయముఁ ♦ గాంచి తన పతికొ

గొనిరమ్మని విజయేంద్రునిఁ

దన తనయుని నంపె నతఁడు ♦ శైవోద్ధతుఁడై.

105

క. చని గిరి దిగి కాననమునఁ

గని గుఱ్ఱముఁ దినెడు పులిని ♦ ఖండించి వడికొ

గనుఁగొనె నచ్చెరువందిన

మనమున మూర్ఖిల్లినట్టి ♦ మన హర్షలతకొ.

106

ఆ. అంత మరలి జనని ♦ కంతయుఁ దెల్పిన

నతనివెంట వచ్చి ♦ హర్షలతను

సరళ దేర్చి కాచె ♦ సాక్షిశిరోమణి

యూమె సుగుణగణము ♦ లేమిచెప్పుదు.

107

తే. మీఁదివృత్తాంత మెల్లను ♦ మీకయెఱుక

యనుచుఁదెల్పిన మందాదుఁ ♦ డలకి యలకి

యమలభద్రుని దాఁగొని ♦ యాడియాడి

నెమ్మిలో హర్షలత తల ♦ నిమిరి నిమిరి.

108

చ. తనపరువేమి చూడక యు ♦ దారత మాళవపాలు పాలికి

జని సరళాసతీమణికెఁ ♦ జక్కఁగఁ జాఁగిల్లమొక్కె సాధ్వీరో

నిను నుతియింపనేరుతునె ♦ నేరములెల్ల క్షమింపవమ్మ నా

యనుజతనూజలకొ మనిచి ♦ నట్టి కృపామృతవార్ధి వమ్మరో.

క. అను సార్వభౌముఁ గనుఁగొని

యనఘా నీ విట్లు మమ్ము ♦ నగ్గింపంగాఁ

జనునే పరమేశ్వరు కృప

మనయందఱుపైనఁ గురియ ♦ మనుదుముగాదే.

110

- క. అని సరళపల్క నాతఁడు
గనుఁగొని విజయేంద్రుడు వంకఁ ♦ గారుణ్యనిధి
నిను నేమని పొగడుదు నా
తనయకుఁ బ్రాణంబు నిడిన ♦ దాత విధాతఁ.
- 111
- ఆ. అనినఁ దెల్లపోయి ♦ యవ్విజయేంద్రుఁడు
సార్వభౌముఁజూచి ♦ సత్యముగను
నేను గావలేదు ♦ నీపుత్రి నెప్పుడు
నూరకేల నన్ను ♦ నుగ్గడింప.
- 112
- ఆ. అనినఁ దనయుఁజూచి ♦ యాసరళా దేవి
నాఁడు పులినిఁజంపి ♦ నాకునీవు
మూర్ఛమున్గినట్టి ♦ పొలఁతిఁజూపితిగద
యామె యితని నుతర ♦ హర్షలతర.
- 113
- ఆ. అనినఁ దల్లిపల్కు ♦ లాలించివిజయేంద్రుఁడు
దూరకుండెనంత ♦ నుచితరీతి
ధర్మపాలునరసి ♦ దయశౌరిఁగన్గొని
చక్రవర్తిమరలె ♦ సౌధమునకు.
- 114
- ఆ. అంతభద్రవచ్చి ♦ యన్ననుదాఁజూడ
నెంతచిత్రముమ్మ ♦ యీశుమహిమ
యనుచుదేవుఁడలఁచి ♦ యాసార్వభౌముండు
భద్రకిట్టులనియె ♦ భవ్యభణితి.
- 115
- ఆ. తల్లిపూజ్యురాలు ♦ తండ్రియు ధన్యుండు
ఎల్లనుగుణములకు ♦ నిల్లుఁబోలి
యలరుచుండు పుత్రుఁ ♦ డవ్విజయేంద్రుఁడు
వీరిచుట్టణికము ♦ విజయకరము.
- 116

తే. హాషణలత విజయేంద్రుని ♦ హాషణమతిని
దనకుఁ బ్రాణంబొసంగిన ♦ ధన్యయశుని
దేవియగుటకు నొప్పునే ♦ తెలుపుమనిన
నన్న ! యతఁడన్నఁ బ్రాణమ్ము ♦ హాషణలతకు.

117

తే. అనుచుభద్ర యెఱింగింప ♦ నాత్మనలరి
సచిపురణధీరుఁబిలిచి యో ♦ సఖుఁడపోయి
కనుఁగొనుము ధర్మపాలునిఁ ♦ గలసిమెలసి
వేడగలదేమొ నాతోడ ♦ వియ్యమంద.

118

తే. అనుచు మందారుఁడంపిన ♦ నయ్యమాత్యుఁ
డేగి మాళవభూపతి ♦ నేకతమునఁ
గలసినంగతులన్నియుఁ ♦ దెలుప నతఁడు
సతిసుతులఁగాంచి యోజించి ♦ సవృత్తించె.

119

స్తో. ఆవాతకా చెవిసోక ♦ నాసార్యభాముఁడు
హాషణమ్ములోఁ బొంగి ♦ యతులగతుల
నగరంబుఁగైసేసి ♦ నరనాథు లందఱ
రప్పించి విడుదుల ♦ నొప్పునుంచి
శృంగారలక్ష్మి వ ♦ సించు మందరమనఁ
బెండ్లిమండపమును ♦ వింతఁగూర్చి
వివిధనాద్యమ్ములు ♦ విమల స్వనమ్ముల
వీనులవిందు గా ♦ వింపఁజేసి
హాషణలత హాషణలతయన ♦ నలరునట్లు
మణిమయాభరణమ్ముల ♦ మహిమగొలిపి
భద్రతనకెంతయును సాయ ♦ పడుచునుండ
జనులనందఱ నానంద ♦ జలధిఁదేల్చె.

120

తే. అంతయును సిద్ధమనితెల్పు • నదురువేట్లు
 ప్రియ భేరిరవంబులు • లీలమోయి
 సర్వభూషణములఁ దాల్చి • సంభ్రమించి
 ప్రీతిఁ దలిదండ్రులకు మ్రోకి • పెండ్లికొడుకు.

121

సీ. కుంజరమ్మలనెకి • కూర్మితో నిరువంకఁ
 దండ్రీయు శౌరియుఁ • దరలిరాఁగఁ
 వైడియందలమెకి • పరమసంతోషానఁ
 బూజ్యురాలౌ మాత • పొల్చిరాఁగ
 నాశ్వికుల్ వెనుముందు • నత్యంత భక్తితో
 నంగరక్షకులయి • యలరిరాఁగఁ
 బూణచంద్రుఁడు సింగి • బొంగితఁ జూడఁగా
 బ్రజలువేడుక తోడ • బలసిరాఁగ
 భద్రకరిమీఁద మణిమయ • ప్రిభలనీను
 పసిడియంబారి వైనుత్స • వమున వెడలి
 వైభవమ్మున ఊసార్వ • శాము గృహము
 వచ్చిచేరెను మంగళ • వాద్యమొలయ.

122

ఆ. అంతఁజక్కవతి • యవ్విజయేంద్రుని
 సంభ్రమమునఁ దెచ్చి • చారుమండ
 పమునఁజేర్చె నంత • భవ్యతేజముతోడ
 హుషణలతయు వచ్చి • యమలభక్తి.

123

తే. కరుణఁగాఢచిన విజయేంద్రు • చరణములను
 జారువీక్షణపుష్ప ముం • జరుల చేతఁ
 బూజలొనరించి యొనరించి • పూణమైన
 తనకృతజ్ఞతఁ జూపుచు • దనరుచుండె.

124

సీ. అప్పుడాచార్యుడ • య్యందటి హృదయానఁ
 బరమేశ్వరుని భక్తి • బాదుకొల్ప
 ధ్రువతారఁ బోలుచు • ధ్రువముగా గార్హస్థ్య
 ధర్మమ్ము లోపలఁ • దనరుడంచు
 నావసిష్ఠుని తోడి • యా యరుంధతిమించి
 యన్యోన్యమును బ్రీతి • నలరుడనుచు
 నెల్లరుదీవించి • యెలమితోఁ బువ్వులు
 జల్లునఁ దమమీఁదఁ • జల్లుచుండఁ
 వధువువరుడును భగవంతు • భక్తిదలఁచి
 దృఢతరంబగుమతినిఁ బ్ర • తిష్ఠి సలిపి
 పాణిపీడనమును నప్త • పదిని జరపి
 పెద్దలకు మ్రొక్కి పొల్చిరి • పీఠములను.

125

ఉ. అప్పుడు రాజులందఱును • హర్షముతోఁదను జూచుచుండఁగాఁ
 జప్పునరాజరాజుతన • చారుకిరీటముఁ దీసిప్రీతితో
 నొప్పుగనల్లుశీర్షమున • నూర్జితరీతినిఁ జక్రవర్తివై
 యొప్పుమటంచుఁ బెట్టెదనఁ • యోగ్యతనందఱు మెచ్చనట్లుగా

ఆ. అంతఁగుసుమవర్ష • మంతటఁగురిసెను
 విజయభేరిమోసి • వేడఁగొలిపె
 జనులుసలుపునట్టి • జయజయనాదముల్
 కొలఁదిమీఁతెభద్ర • కోరికదీరె.

127

చే. హర్షలతవిజయేంద్రుల • హర్షి శంబు
 నేకహృదయంబుతోఁబర • మేళుఁగొల్చి
 ప్రజలసౌఖ్యాభిఁ దేల్చుచు • బ్రబలుచుండి
 విభములెల్లనుబడసిరి • సూర్యభూప.

128

తే. ధర్మపాలుఁడవీవునీ • ధర్మపత్ని
యెన్ననరళయె యవిజ • యేంద్రుఁడనఁగ
నీనుపుత్రుండుగావున • నిఖిలశుభము
లిచ్చిప్రోచుతమిముఁబర • మేశ్వరుండు.

129

మాలిని.

నురుచిరగుణమూర్తి • శుద్ధమార్గప్రపవర్తి
విరతపరిజనార్తి • విద్వదానందమూర్తి
అరితతినమవర్తి • హర్షరాజానువర్తి
పరమధవళకీర్తి • భక్తిసౌధాగ్రవర్తి.

130

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వరకరుణాఫలితలలితకవితాకలిత శ్రీ రామల
క్ష్మణ్బా బుచ్చివేంకయ మాత్యతనూజాత సకలసజ్జనవిధేయ
ఆదిపూడి సోమనాథనామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీ
విజయేంద్ర విజయంబను నుప్రబంధంబునందు
సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

Apply to:—

**THE AUTHOR,
PITHAPURAM,**

Godavari District.